9 ДЕК 1992

Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

8 ДЕКАБРЬ, СЕШАНБА. № 238 (489). 1992 йил

Сотувда эркин нархда

БУГУН ТОШКЕНТДА XII ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ XI СЕССИЯСИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАЙДИ

ЮРТ ОҒАЛАРИ БИЛАН КЕНГАШИБ

7 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари билан учрашди. Бундай учрашувнинг республика Олий Кенгаши сессияси арафасида ўтказилиши айни муддао бўлди. Зеро, доно халқимиз «маслаҳатли тўй тарқамас» деб бежиз айтмайди.

Республикамизда бошқарувнинг ҳокимлик тизими жорий этилганидан буён тўққиз ойдан сал кўпроқ вақт ўтди. Эндиликда жойларда вазиятга бир раҳбар жавоб берадиган бўлди. Халқ билан кенгашиб, тадбиркорлик билан иш юритилаётган жойларда ҳокимлик тизими айниқса яхши самара бера бошлади. Умуман олганда, республикамизда иқтисодий ва сиёсий вазият барқарор бўлиб турганлигида ҳокимликларнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Республика Президенти Ислом Каримов учрашувда ана шуларни таъкидлар экан, ҳокимларни халқ хизматини адо этишда бундан буён ҳам собитқадамроқ бўлишга даъват қилди.

Президент ички иқтисодий аҳвол ҳақида сўзлар экан, бозор иқтисодиётига ўтиш мамлакатимизда босқичма-босқич олиб борилажагини яна бир карра эслатиб ўтди. Биз бундан буён ҳам талабалар, ногиронлар, нафақахўрларни ижтимоий ҳимоялаш йўлидан бораверамиз, деди у. Халқимизнинг асосий қисми қишлоқда яшайди. Биз қишлоқ хўжалигига янада кўпроқ эътибор берамиз. Бу соҳада меҳнат қилаётганлар даромади улар етиштирган маҳсулотнинг харид нархларини ошириш ҳисобига кўпаяди.

Ўзбекистон Президенти пул қадрсизланаётган ҳозирги пайтда республикамизнинг молиявий сиёсати, Тожикистондаги вазият ҳақида мулоҳазалар билдирди, янги ерларни ўзлаштириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, пахта харид нархлари ва бошқа масалалар юзасидан ҳокимларнинг саволларига батафсил жавоб қайтарди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Шу йил 7 декабрда Ўзбекистон Республикаси Президенти, Конституция комиссиясининг Раиси И. А. Каримов раислигида Ўзбекистон Республикаси Конституция комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳасининг дастлабки муҳокамаси натижалари якунланди.

Таъкидлаб ўтилдики, Конституция лойиҳаси икки ярим ой мобайнида матбуотда, бошқа оммавий ахборот воситаларида, шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, шаҳарлар, туманлар фаолларининг йиғилишларида, минг-минглаб меҳнат жамоаларида чуқур ва атрофлича муҳокама қилинди.

Лойиҳа ҳамма ерда маъқулланди ва қўллаб-қувватланди. Сўзга чиққанлар мамлакатнинг чинакам истиқлолини, унинг ижтимоий ва давлат қурилишидаги реал демократизмни, унинг ижтимоий-сиёсий йўлини белгилашда умуминсоний қадриятларнинг шак-шубҳасиз устиворлигини тасдиқловчи янги Конституция — мустақил Ўзбекистоннинг дастлабки Конституцияси лойиҳасининг ниҳоятда улкан, чинакам тарихий аҳамиятини якдиллик билан таъкидладилар. Лойиҳада қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлар самарали ишлашининг, республикадаги қатъий ҳуқуқий тартиб-интизомнинг ишончли кафолати ўз аксини топган.

Муҳокама давомида Конституция лойиҳасини тайёрлашдаги юксак савия таъкидлаб ўтилди. Уни дарҳол, кечиктирмай тасдиқлаш зарурлиги тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига бир қанча мурожаатлар қабул қилинди.

Айни вақтда умумхалқ муҳокамаси давомида лойиҳани яхшилашга доир кўплаб таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Конституция комиссиясининг ўзигина 6 мингдан ортиқ таклиф ва мулоҳаза олди.

Тушган таклиф ва мулоҳазаларнинг ҳаммаси пухта ўрганилди ҳамда улардан лойиҳа устидаги ишларни давом эттириш чоғида фойдаланилди. Натижада 60 дан ортиқ моддага аниқлик ва тузатишлар киритилди. Лойиҳанинг дастлабки таҳриридан тўртта модда чиқариб ташланди, бир неча янги модда шакл топиб лойиҳа матнига қўшимча равишда киритилди. Тушган таклиф ва мулоҳазаларни инобатга олган ҳолда Конституция лойиҳаси матбуотда иккинчи бор эълон қилинди.

Конституция комиссияси Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг эълон қилинган лойиҳаси муҳокамасида иштирок этган ҳамда ўз тавсия ва таклифларини юборган барча фуқароларга, жамоат ташкилотларига, меҳнат жамоаларига чин юракдан миннатдорчилик билдиради.

Конституция комиссияси умумхалқ муҳокамаси чоғида билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг лойиҳасини маъқуллаш ҳамда уни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 8 декабрь куни иш бошлайдиган навбатдаги сессияси муҳокамасига киритиш тўғрисида қарор қабул қилди.

ХАЛҚ НОИБЛАРИ ВАКИЛЛАРИ КЕНГАШИ

7 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон халқ ноиблари вакилларининг кенгаши бўлди. Уни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев очди.

Йиғилишда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўн биринчи сессиясининг кун тартиби билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов халқ ноиблари ҳузурида нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов қатнашди.

(ЎзА)

Халқаро иқтисодий ассоциациянинг Москвадаги Умумжаҳон конгрессига 70 мамлакатдан тўпланган 1500 дан зиёд иқтисодчи ва ишбилармон davраларнинг вакиллари жаҳон иқтисодиётининг долзарб муаммоларини муҳокама қилдилар. Анжуман тугаши биланоқ, журналистлар мени ўраб олишиб, саволларга кўмиб ташлашди. Мақсадлари марказий шўъбалардан бири бўлган «СССР ворислари бўлган мамлакатлар иқтисоди» шўъбаси мажлисида қилган маърузамнинг мазмун-моҳиятини аниқлаш экан.

«Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиёти дастури энг самаралидир»

ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ АССОЦИАЦИЯСИ X УМУМЖАҲОН КОНГРЕССИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ ФИКРИ ШУНДАЙ

ГАП ШУНДАКИ, Халқаро иқтисодий ассоциация президенти конгрессни ёпатуриб ялпи мажлисда сўзлаган қисқагина якунловчи нутқида конгресснинг собиқ СССРнинг мустақил жумҳуриятлари учун муҳим тавсияларни асослар экан, бозор иқтсодиётига ўтишнинг Ўзбекистон вакили маърузасидз баён этилган самарали тамойилини ижобий баҳолади. Шуниси қувончлики, шундай йирик халқаро анжуманда нуфузли шахс томонидан фақат Ўзбекистоннинг ижобий тажрибаси тилга олинди ва у бутун иқтисодий ҳамжамиятга маълум бўлди. Ўтиш даврининг шундай оғир ва мураккаб шароитида бизнинг бозор иқтисодиётига ўтиш тамойилимиз ҳамда ўз янгиланиш ва тараққиёт йўлимизнинг жаҳон иқтисодий ҳзмжамияти имтиҳонидан ўтиб, ижобий баҳо олганлиги бизга куч-қувват бағишлайди.

Оврупа социалистик мамлакатлари, шунингдек собиқ СССРнинг ҳамма жумҳуриятлари мустақил тараққиёт йўлига кириб бозор иқтисодиётига ёппасига ўтаётган ҳозирги шароитда ўтишнинг бир қатор шаклу шамойиллари юзага келганлиги тзбиий ҳолдир.

Халқаро иқтисодий ассоциация президентининг айтишича, собиқ СССРнинг мустақил жумҳуриятларида иқтисодий тизимнинг ўзгариши катта қизиқиш уйғотди. Конгресс дастурига «СССР ворислари бўлган мамлакатлар иқтисодиёти» махсус шўъбасининг киритилганлиги ҳам шундан. Хорижий иқтисодчилар ва ишбилармон кишилар, шунингдек академиклардан А. Аганбегян, О. Богомолов, И. Петраков ва бошқаларнинг маъруза ва нутқларида асосий эътибор турли мамлакатларда бозор иқтисодиётига ўтишнинг турлича тамойиллари амалга оширилиши масаласига қаратилди.

Конгресс ишининг ўзига хос хусусиятларидан бири шу бўлдики, бозор иқтисодиётига ўтишнинг у ёки бу тамойили самзрасини баҳолашда жаҳон классиклари ишлаб чиққан услубий ёндошув асносидаги иқтисодий таълимга амал қилинди. Булардан асосийси бозор иқтисодиётига ўтишнинг турлича тамойиллари самарасини унинг дастури ва бу дастурдаги баёнот ва мақсадларга, ҳатто уни амалга ошириш жзраёнидаги саъй-ҳаракат ва кўрилажак чораларга қараб эмас, балки халқ амалда ҳис этадиган тайинли натижага қараб баҳоланишидир.

Тамойиллар самзрасини баҳолашга бундай ёндошув имкониятлари вужудга келди, яъни орадан маълум вақт ўтди. Вақт эса маълумки, иқтисодий тизим тараққиёти самарасини синаш ва баҳолашда бош ҳакам омилдир.

Конгресснинг кўпгина хорижий иштирокчилари ва бизнинг вакилларимиз ўз эътиборларини асосан Россиядаги ислоҳотнинг боришини тзҳлил этишга қаратдилар. Бунда бозор иқтисодиётига ўтиш тамойилининг ўзи, шунингдек «шок терапияси»га сакраб ўтилганлиги жиддий танқид остига олинди. Бу тамойил бозор иқтисодиёти сари танланган йўлни оғир иқтисодий муаммолар ва шу билан бир вақтда қизғин тортишувларга олиб келганлиги аниқ мисолларда кўрсатиб ўтилди.

Россия ҳукуматининг нарх-наво ва иш ҳақи борасидаги ён босиши кутилган натижани бермади. Биринчидан, нарх-навонинг уч баравар ошиши тахмин қилинганди, амалда эса мўлжалланганидан бир неча баравар юқорилаб кетди. Иккинчидан, нархнинг бирваракайига кўтарилишига, кейин эса талаб-эҳтиёжнинг камайиши ҳисобига ўсишнинг сусайиши ва пасая боришига умид боғланган эди. Амалда эса нарх-наво ҳамон ўсиб бораяпти. Учинчидан, бозорнинг қизиқтирувчи омиллари пайдо бўлиши муносабати билан бир йилнинг нари-берисида ишлаб чиқаришнинг жонланиши кутилган эди. Рақобатнинг йўқлиги сабабли ишлаб чиқарувчилар чиқимларни камайтириш ва маҳсулот сифатини ошириш заруратини ҳали ҳис этаётганлари йўқ. Корхоналар ўз муаммоларини, жумладан маҳсулот ишлаб чиқариш ва ўтказиш билан боғлиқ масалаларини ҳам нарх-навони кўтариш йўли билан ҳал этмоқдалар. Қолаверса, бунинг учун уларга кенг имкониятлар яратиб берилган. Тўртинчидан, аҳоли турмуш даражаси ишлаб чиқаришнинг сусайишига нисбатан мўлжалланганидан ҳам жадал пасайиб бораяпти. Россиянинг ички ялпи маҳсулоти 1990 йилда 5 фоиз, 1991 йилда 10 фоиз камайди. Экспертларнинг айтишига қараганда 1992 йилда 30 фоиз камайиши кутилмоқда.

Россия Давлат статистика қўмитаси эълон қилган хабарларда амалий маълумотлар келтирилган. Ишлаб чиқариш миллий даромади 1992 йилнинг январь-сентябрида 1991 йилнинг шу давридагига нисбатан 20 фоиз, ҳамма молиявий манбалардан капитал маблағ 48 фоиз камайди. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми 17,6 фоиз, шундан августда 27 фоиз, сентябрда 25 фоиз камайди.

Ижтимоий аҳвол кескин ёмонлашди. Истеъмол нархи 1992 йил сентябрда 1991 йилнинг декабридагига нисбатан 13,1 баравар, аҳолининг пул даромади эса 5,7 бараваргина ошди. Нарх-навонинг қимматлиги харид эҳтиёжларига тўға-

(Давоми 3-бетда).

ОЛИЙ КЕНГАШ КОМИТЕТИДА

Кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Халқаро ишлар комитетининг мажлиси бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси билан Украина ўртасидаги давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома ҳақида комитет раиси П. Қ. Ҳабибуллаев ҳамда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири муовини О. М. Ҳотамовлар маърузалари тингланди.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги таркибига кирган давлатларнинг раҳбарлари 1992 йил 9 октябрда Бишкек шаҳрида имзолаган депортация қилинган шахслар, кам сонли миллатлар ва халқларнинг ҳуқуқларини тиклаш билан боғлиқ масалаларга оид битимни, ҳарбий соҳадаги ҳавфсизлик концепцияси тўғрисидаги битимни ратификация қилиш ҳақидаги масалаларга доир Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг маълумотномаси тингланди. Ушбу масалалар юзасидан муайян таклиф ва фикр-мулоҳазалар билдирилди. Шунингдек, қўмита раиси ўринбосари Н. С. Саъдуллаевнинг комитетнинг 1992 йилдаги иш фаолиятига доир ахбороти тингланди.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ ЎН БИРИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси бугун 8 декабрь куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари бугун 8 декабрь куни эрта билан соат 8 дан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА

МУҲТАРАМ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ!

«ЮЛДУЗ» Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўп минг кишилик жамоаси Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳасини муҳокама қилиб, уни чин дилдан қўллаб-қувватлайди.

Халқимизнинг кўп йиллик тарихи давомида илк бор том маънодаги мустақил давлат Конституцияси қабул қилинмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясини қабул қилиш эски усуллардан воз кечилиб, янги сиёсий ва давлат структуралари шаклланаётган бир пайтга тўғри келди. Бу жараён бозор шароитларига ўтиш муносабатлари билан янада мураккаблашган. Озиқ-овқат ва саноат маҳсулотлари, товар ва хизматлар баҳосининг мунтазам ўсиб бориши аҳоли турмуш даражасининг, айниқса унинг кам таъминланган гуруҳларининг яшаш шароити пасайишига олиб келяпти. Шундай бир вазиятда оддий инсонларнинг ҳаёт тарзини яхшилаш, уларнинг фаровонлигини ошириш, яхши меҳнат қилиши ва осуда ҳаёт кечириши борасида кўрсатаётган ғамхўрлигингиз биз учун ниҳоятда муҳимдир.

Сизнинг иш ҳақи, нафақа ва стипендияларни ошириш, уй-жойларни хусусийлаштириш борасидаги имтиёзлар ҳақидаги фармонларингиз ва кўплаб бошқа тадбирлар ҳаётимизни енгиллаштиришга замин яратяпти. Бундай ғамхўрликлар халқимизнинг келажакка ишонч билан қарашига, Сиз олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатни тўла қўллаб-қувватланишига, жамиятдаги барқарорликни сақлаб қолишга имкон бераётир.

Республикамиздаги хотиржамлик ва осойишталик бизга собиқ иттифоқдош жумҳуриятлар: Россия, Белоруссия, Болтиқбўйи корхоналари — моддий ресурслар таъминотчилари билан хўжалик алоқаларини мустаҳкамлаш имконини беради.

«ЮЛДУЗ» бирлашмасининг ишчилар жамоаси, мутахассислари ва хизматчилари корхонамиз 50

(Давоми 2-бетда).

Депутатга уч савол

1. СЕССИЯ КУН ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ФИКРИНГИЗ?
2. СИЗ СЕССИЯДАН НИМАЛАРНИ КУТАЯПСИЗ?
3. МАБОДО СИЗГА СЎЗ БЕРИЛСА ҚАНДАЙ МУЛОҲАЗАЛАР БИЛДИРГАН БЎЛАР ЭДИНГИЗ?

ОДИЛЛИК, БОСИҚЛИК МЕЗОН БЎЛСИН

АҲАТХОН МАНСУРОВ, ФАРҒОНА ВИЛОЯТ ҲОКИМИНИНГ ЎРИНБОСАРИ, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТИ.

1. Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси мустақил жумҳуриятимизнинг янги тарихи саҳифаларига зарҳал ҳарфлар билан битилиши шубҳасиз. Ахир, минг йиллик тарихга эга халқимизнинг асрий орзуларини рўёбга чиқариш, мустақил юртнинг биринчи мустақил Конституциясини қабул қилиш бизнинг зиммамизга тушаяпти. Бу ҳам шараф, ҳам катта масъулият. Балки бу менинг ҳаётимдаги энг қувончли, энг муҳим воқеа бўлиб қолар.

Сессия кун тартибига қўйилган ҳамма масалалар бир-биридан муҳим. Лекин асосий касбим шифокор бўлганлиги учун «Сурункали ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка мубтало бўлган беморларни мажбурий даволаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Бу қонун менимча сал кечикиброқ қабул қилиняпти. Чунки азалий шарқона лутф, мусулмончиликнинг қонун-қоидалари асосида тарбияланган халқнинг энг яхши хислатларини ичкиликбозлик, гиёҳвандлик секин аста сиқиб чиқа бошлаган эди. Яхшиямки, истиқлол қадриятларимизни, эскилик сарқити деб бир бурчакка тиқиб қўйилган анъаналаримизни бағримизга қайтариб бераяпти.

Шу ўринда баъзи мисолларга тўхталиб ўтмоқчиман. Оғир жиноятлар, даҳшатли автоавариялар, оиладаги можароларнинг туб моҳияти пировардида ичкиликбозлик, гиёҳвандликка бориб тақалади. Лекин уларни тартибга соладиган, интизомга чақирадиган қонун йўқ. Нари борса 15 кунга жазо берилади. Вилоятдаги таносил касалликларига мубтало бўлганларнинг 60-70 фоизи ичкиликка, гиёҳвандликка ружу қўйган кимсалар.

Вилоятда бор йўғи 3 та наркологик шифохона бор. Улар ҳам шаҳарларда жойлашган. Шунинг учун ҳам 2792 та сурункали ичадиганлар, 139 та гиёҳвандлар рўйхатга олинган. Мен, бундай марказлар ишини тубдан яхшилаш замон талаби деб ҳисоблайман. Бу янги қонун лойиҳасида ўз аксини топиши лозим.

2. Мен сессияда ўзбекона ҳурмат-иззат, босиқлик, холисона иш юритиш мезон бўлишини истардим.

Баъзи кимсалар икки-уч кунда қанчадан-қанча қарорларни бир йўла қабул қилиб юборяпсизлар деб айтадиган таъналарга изоҳ бермоқчиман. Бизда яхши тартиб бор. Қонун лойиҳалари сессиялардан анча олдин бизга етказиб берилаяпти. Қонун лойиҳаларини залда ўтириб, шошма-шошарлик билан эмас, уйда, ишда тиниқ ақл билан шошилмасдан муҳокама қилаяпмиз. Бирорта таклифимиз ҳам эътибордан четда қолаётгани йўқ.

3. Албатта, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси муҳокамасида иштирок этиш ҳар бир депутатнинг орзуси. Мен ҳам дунёдаги энг демократик давлатлар тажрибаси ўрганилиб тайёрланган Қомус муҳокамасига шайман.

Ҳурматли юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Истиқлол йўли» китобида шундай сатрлар бор: «Энг муҳим вазифа — халқчил, адолатпарвар жамиятни вужудга келтириш. Бу жамият пойдеворини, энг аввало, бой ва бадавлат, меҳнат қадрини биладиган, молиявий соғлом ва маданий савияси баланд минглаб ва миллионлаб оилалар ташкил этади».

Шу ажойиб гаплар гўё қабул қилинаётган Қомуснинг ҳар бир сатрида ўз ифодасини топгандай. Юртимиз тинч, устимиз бут, фарзандларимиз бағримизда, ўқ овозларидан чўчиб уйғонмаймиз. Буларнинг барчаси учун тартиб, интизомни адолат, босиқлик билан муқояса қилиб олиб бораётган Президентимиздан миннатдор бўлишимиз керак. Вазирлар маҳкамаси раиси лавозимини у кишининг зиммасига юклашини замон талаби деб ўйлайман. Ҳозирги иқтисодий қийин шароитда фармойиш берувчи ва ижро этувчи ҳокимиятнинг бир қўлда жамланиши кучли интизом, тартиб бўлишини таъминлайди. Бу борада фарғоналик депутатларнинг фикри якдил.

Агар минбарга чиқсам шулар ҳақида гапираман.

(Давоми 2-бетда).

Депутатга уч савол

(Давоми. Боши 1-бетда).

ДОВОНГА ОСОН ЧИҚИБ БЎЛАДИМИ

ТОҲИРЖОН ҲОТАМОВ, «ЎЗБЕКИСТОН АГРОҚУРИЛИШ» БИРЛАШМАСИНИНГ АНДИЖОНДАГИ 3-БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТИ.

1. Халқ дарди, ташвишига ошно бўлмаган раҳбарнинг қадами қисқа бўлади. Узоқ йиллар турли соҳаларда ишладим. Меҳнаткашлар билан бирга керак бўлса сув кечдим, кетмон чопдим. Очиғини айтиш керак, бозор иқтисодиёти қишлоқ меҳнаткашларини бироз қийнаб қўйди. Аммо довонга осон чиқиб бўладими?

Ушбу сессия кун тартибига «Корхона, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»... Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳаси хусусидаги масаланинг киритилганлиги айни муддао бўлди. Албатта бундан аввалги сессияда ҳам худди шу масала кўрилган, лекин корхона, бирлашма ҳамда ташкилотлар манфаатига етарли эътибор берилмаганлиги жиддий эътирозга сабаб бўлди. Ўзингиз ўйланг, ишлаб топилган маблағнинг 30 фоизини солиқ сифатида йиғиб олиниши, корхонанинг оёғига тушов бўлаяпти. На ишлаб чиқаришни кенгайтириш, на ишчи хизматчиларни яхшироқ рағбатлантиришга имкон бермаяпти. Бизнинг бу борада ўз таклифимиз бор. Балки солиқ миқдорини 10-15 фоизга тушириш керакмикин...

Яна бир гап. Солиқ олиш борасида маҳсулотларнинг қўлдан қўлга ўтишини ҳам ҳисобга олиш зарур. Демоқчиманки, цемент ишлаб чиқараётган завод ҳам, уни буюмга айлантираётган корхона ҳам шу аснода бино тиклаётган қурилиш ташкилоти ҳам бир хил меъёрда солиқ тўлайди. Оқибатда, маҳсулот таннархи ҳам энига ҳам бўйига ўсиб бораверади. Бас, шундай экан, солиқларни мувофиқлаштириш керак.

2. Мураккаб даврни бошдан кечираяпмиз. Етти ўлчаб бир кесиш қабилида иш тутишимиз лозим. Озгина хатоликка йўл қўйишимиз ҳам ғоят қимматга тушиши мумкин...

3. Дилимда айтадиган гапларим кўп. Энг муҳими, Қомусимиздаги прокуратурага оид масалани кўтармоқчиман. Унда вилоят прокурорлари, туман ва шаҳар прокурорлари Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан тайинланади, дейилган. Қандай баҳо бериш керак. Яккаҳокимлик эмасми бу? Қолаверса, маҳаллий шарт-шароитни ҳисобга олмай, кадр тайёрлашдан оғзимиз куйиб қолди-ку! Менимча, бу масалани жойлардаги ҳокимият билан келишилган ҳолда ҳал этиш лозим.

ТАРАҚҚИЁТ ДАРВОЗАСИ ОЧИЛГАЙ

БАХТИЁР НОРМАТОВ, «ЎЗБЕКТУРИЗМ» МИЛЛИЙ КОМПАНИЯСИ ХОРАЗМ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИНМАСИ БОШҚАРУВЧИСИ, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТИ.

1. Сессия кун тартибига киритилган масалаларнинг ҳаммаси ҳам ҳаёт тақозосидир. Улар орасида аслида номуҳим ёки нозарур масаланинг ўзи йўқ. Аммо диққат-эътиборни кўпроқ тортадиган битта масала бор. Бу — шубҳасиз, мамлакат Конституциясининг лойиҳаси. Давлат ва халқ равнақининг асосий қонуний ҳужжати бўлмиш Конституция пухта, мукаммал бўлса адолат ва тараққиётга кенг йўл очилади.

Бу долзарб масала сайловчиларимизнинг ҳам диққат марказида турибди. Шуни мамнуният билан айтиш мумкинки, Конституция лойиҳасининг қарийб икки ойлик муҳокамаси даврида округимиз сайловчилари билдирган таклиф ва мулоҳазалар инобатга олинган. Янги лойиҳани энг мақбул ва қабул қилса арзийдиган ҳужжат сифатида баҳоламоқдалар.

Очилажак сессиянинг ўзак масаласи ҳисобланаётган Конституция лойиҳаси ушбу анжуманнинг ўзидаёқ қабул қилинса мақсадга мувофиқ бўларди, деб ўйлайман.

2. Олий орзуим — Қомусимизнинг қабул қилинишида иштирок этиш ва бу тарихий оннинг гувоҳи бўлиш. Ушбу тарихий Конституция қанчалик тез хизмат қила бошласа шунчалик яхши. Халқимиз, демократиялашаётган жамиятимиз ҳар куни, ҳар соат бунга зарурат сезмоқда. Биргина мисол келтирмоқчиман: яқинда Хивага Европа тиклаш ва тараққиёт банки Президенти Жак Аттали ташриф буюрди. У киши «Мамлакатингиз демократик жамият томон қадам ташлашини ифодаловчи мукаммал қонуний ҳужжатларга эга бўлганида ёрдам ва ҳамкорлик миқёслари манфаат ва эҳтиёжларга ҳам тўла мос келур эди», деди. Конституциямиз қанчалик тез ва мукаммал яратилса, тараққиёт дарвозалари ҳам шунчалик кенг очилади.

3. Башарти сессия минбарида туриб сўзлаш имконига эга бўлсам одамлар эътиборини юқоридаги таклиф-мулоҳазаларга қаратган бўлардим.

Суҳбатдош:

Н. СОБИРОВ,
Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА

(Давоми. Боши 1-бетда).

йиллик юбилейи муносабати билан бизга йўллаган табригингизни юксак мамнуният ва кўтаринки руҳ билан қабул қилдилар. Сиз олдимизга қўйган вазифалар эришилган натижалар билан чекланиб қолмай, балки иш йўналишимизни янада яхшироқ ва унумлироқ ташкил этишга сафарбар қилмоқда. Биз бутун ижодий куч ва маҳоратимизни юқори сифатли, рақобатга чидамли халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга сафарбар этяпмиз.

Жорий йилнинг ўтган 11 ойи мобайнида бирлашмамизнинг цех ва фабрикалари мураккаб шароитга қарамай ишда барқарорликка эришиб асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича белгиланган топшириқларни адо этиб келдилар.

Сизни ишонтириб айтамизки, биз 1992 йилни муваффақиятли якунлаймиз, келгуси йилда эса ишлаб чиқариш ҳажмини оширишга, тикув маҳсулотларининг турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилашга ҳаракат қиламиз.

Ҳурматли ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ!

Биз Сизга халқимиз турмуш шароитини яхшилаш, Ўзбекистонда тинч ва хотиржам меҳнат қилиш борасидаги мунтазам ғамхўрлигингиз учун чексиз миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз.

Ҳурмат ва эҳтиром билан «ЮЛДУЗ» Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси номидан:

А. ТОШПЎЛАТОВ,
бош директор.
Қ. МАҲМУДОВА,
касаба уюшмаси қўмитаси раиси.
Т. СОБИТОВ,
Ўзбекистон Халқ демократик партияси бошланғич ташкилотининг раиси.

● Ҳокимлар ҳисоботи

Зафаробод

Ободончиликка эътибор дуруст, аммо...

Шундай йиғинларнинг бири Жиззах вилоятидаги Зафаробод туманида ҳам бўлиб ўтди.

Район ҳокими Собир Абдусатторов (у Жиззах вилоятидаги энг ёш ва изланувчан ҳоким ҳисобланади), ўтган саккиз ой мобайнида район бўйича кенг кўламли ободончилик ишлари амалга оширилгани ҳақида гапирди. Молбозор, ёпиқ кўкат бозори, савдо ярмаркаси, универсал магазин, нонвойхона қуриб битказилди. Катта теннис майдончаси ишга туширилди, марказий стадион, ёзги кинотеатр буткул таъмирланди.

Сессияда сўзга чиққанларнинг бири таъкидлаганидек, одат бўйича баҳорда ободончилик ишлари қилинади, қатор-қатор дарахтлар экилади, ёзда эса ҳамма нарса унутилиб, пахтага уриниб кетиларди. Зафарободда бу йил биринчи бор йил бўйи ободончилик билан шуғулланишаяпти. Баҳорда унган дарахтларнинг 70 фоизи кўкаришига эришилди. Йигирма йилдан бери қолоқлар сафидан мустаҳкам ўрин олган зафарободликлар бу гал катта зафар қучдилар: вилоятда биринчи бўлиб пахта сотиш режасини бажардилар.

Районда фермерларга 251 гектар серҳосил ер ажратилди. Улар 642 бош қорамол боқишмоқда. Ўқитувчиларга 450, боғча тарбиячиларига 218 уй, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига 66 уй шахсий қилиб расмийлаштириб берилди. Таълим-тарбия, тиббиёт ва бошқа соҳаларда жиддий ўзгаришларга эришиш учун ҳаракат қилинмоқда. Аммо тан олиш керакки, тиббий хизматдан аҳоли қониқмаяпти. Беморларга нисбатан қўпол муомалада бўлиш, таъмагирлик, врач ва ҳамшираларнинг масъулиятсизлиги туфайли ўлим ҳоллари юз бермоқда. Озодаликка жуда катта эътибор ажратилишига қарамай, ҳали жуда кўп камчиликлар мавжудлиги аён бўлиб қолди, шу боис Файзулла Хўжаев, Охунбобоев, «Уч қаҳрамон» давлат хўжаликларида юқумли касалликлар билан оғриган кишилар учраяпти.

Аҳолига савдо хизмати кўрсатиш режаси районда ошириб бажарилаяпти, лекин қаттиқ норозичиликлар айнан шу соҳа туфайли келиб чиқмоқда. Одамлар талон бўйича уч-тўрт ойлаб озиқ-овқат маҳсулотларини ололмаяпти. Айниқса, пахта ёғи бугунги кунда анқонинг уруғига айланган. Шу боис районда чигит ёғи тайёрлайдиган кичик завод қуриш мўлжалланяпти.

— Нима учун биз етиштирган пахтамизнинг 85 фоизини давлат нархида топширамиз-у магазинлардан гоҳо эркин, тижорат, келишилган нархда маҳсулот сотиб олишимиз керак?— дея савол қўйди «Уч қаҳрамон» совхозининг звено бошлиғи депутат Мавлуда Ҳошимова. Унинг айтишича, ҳозир молларга устама нарх қўйиб сотиш ҳоллари кўп учрамоқда.

Ишчи депутат Ҳожиевнинг таъкидлашича, ун масаласи ҳам катта муаммога айланган. Бу тақчилликни мумкин қадар енгиллатиш ниятида ҳар бир оилага 100 килограмм буғдой ажратилган. Холбуки, бир оилада икки жон, иккинчисида 18 жон яшайди. Қани тақсимотдаги адолат?

Сессияда бундан бошқа ҳам кўплаб масалалар устида сўз юритилди.

А. МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Сайхунобод

Кам гапириб, кўпроқ тинглаш лозим

Сайхунободлик депутатлар навбатдаги сессияга кўтаринки руҳ билан келдилар. Чунки пахтачилик учун анча оғир келган йилда районда 41.220 тонна ўрнига 41.600 тонналик хирмон уюлди.

Саноатда 10 ой мобайнида белгиланган таққослама нархда 263.722 минг сўм ўрнига 276.294 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 105 фоиз ўсишга эришилди. Пахта тозалаш заводи, дон маҳсулотлари комбинати, «Чевар» тикувчилик-акционерлик жамияти жамоаларида қўлга киритилаётган ютуқлар, айниқса қувонарли бўлмоқда.

Қурилиш соҳасида ҳам натижалар ёмон эмас. Ҳисобот даврида «Гулистон» давлат хўжалиги марказида 636 ўқувчига мўлжалланган мактаб биноси, 4 та болалар боғчаси, 2 та фельдшерлик-акушерлик пункти фойдаланишга топширилди. Район бўйича 5224 квадрат метр уй-жой бинолари қурилди, 7 километрли ўрта босимли, 21,4 километрли паст босимли газ қувурлари ўтказилди.

Албатта, районда ҳамма соҳалар бўйича ҳам иш бирдай силлиқ кетаяпти, деб бўлмайди. Масалан, аҳолига пулли хизмат кўрсатиш кўнгилдагидек ташкил этилмади. Натижада белгиланган режа бажарилмади. Айниқса, «Социализм» давлат хўжалигидан бошқа барча давлат ва жамоа хўжаликлари, бўрдоқичилик, маҳаллий саноат корхоналари, маданият бўлими, коммунал хўжалиги тармоқларида режа 9—15 фоизга адо этилди, холос.

Ҳисобот даврида ҳокимиятга 270 та ариза ва шикоятлар тушди. Уларнинг 55 таси ижобий ҳал этилди, 71 таси бўйича мурожаат этган кишиларга тушунтириш берилди. Демак, вақти соати билан бу муаммолар ҳам ҳал этилади. Бироқ ҳокимиятга илинж билан келган 144 фуқаро иши ҳал этилмади.

Агар одамлар қуйи раҳбарларни четлаб, бевосита мурожаат этаётган эканлар, демак жойлардаги раҳбарларга нисбатан қатъият кўрсатмоқ лозим эди. Афсуски, маърузада меҳнаткашлар ариза ва шикоятларига етарли эътибор бермаган раҳбарларга нисбатан кўрилган чора ҳақида гапирилмади. Ҳокимга берилган ваколатлар жуда катта. Шу боис ҳам одамлар кўп ҳолларда тўғридан-тўғри унга мурожаат этишмоқда. Мўътабар идорага келган фуқароларни яна қуйи ташкилотларга юбормай, масалани жойида ҳал этиш ҳокимликнинг обрўсини оширишини унутмаслик лозим.

Маъруза юзасидан музокарада сўзга чиққан депутатлар эришилган муваффақиятлар билан бир қаторда йўл қўйилган камчиликлар ҳақида ҳам гапирдилар.

Ҳокимларнинг йилда бир маротаба халқ ноибларига, улар орқали барча сайловчиларга ҳисоб бериши йўлга қўйилгани жуда яхши. Бу уларнинг масъулиятини янада оширишга хизмат қилиши аниқ. Бироқ, тажрибада илк бор қўлланилаётган бу тадбир назаримда илгариги биринчи котиблар ёки кенгаш раислари ҳисоботидан кескин фарқ қилиши лозим. Бизнингча ҳокимлар узундан-узоқ маъруза қилиб ўтиришлари шарт эмасдек кўринди. Айтайлик, сессиядан бир ҳафта аввал район газетасида маъруза матни эълон қилинса ёки ҳеч бўлмаганда доклад ҳолида кўпайтириб, депутатларга тарқатиб чиқилганда салкам бир соатлик ваъзхонликка ўрин қолмасди. Иккинчидан, сессия қатнашчилари анжуманга пухта тайёргарлик кўриб келиш имкониятига эга бўлардилар. Хуллас, ҳоким кам гапириб, кўпроқ одамларни тингласа деймиз.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Сирдарё вилояти.

Бугун ўз ишини бошлаётган Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XI сессияси кун тартибининг долзарблиги билан янада аҳамиятлироқдир. Депутатлар ушбу сессияда мустақил Ўзбекистоннинг илк Конституциясини муҳокама қиладилар. Конституцияни муҳокама қилишда жамоатчилик фаол қатнашди. Конституциявий комиссиясига минглаб таклифлар, билдирилган мактублар келди.

СУРАТДА: андижонлик депутатлар Т. Сотволдиев, А. Мирзажонов, Т. Қобулов ва Ю. Раҳмоновлар сессия олдидан.

РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ КЕНГАШИ ҚЎМИТАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш қўмитасининг мажлиси бўлди.

Мажлисда жорий йилда Ўзбекистон Республикаси халқ хўжалигини ривожлантиришнинг кутилаётган якунлари ва давлат бюджетининг ижроси ҳамда 1993 йилда Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини ривожлантириш ва давлат бюджетининг асосий параметрлари тўғрисидаги ахборот тингланди. Шу масала юзасидан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. Ҳамидов маъруза қилди.

Шундан кейин «Хўжалик жамиятлари ва ширкатлари тўғрисида»ги, «Гаровга қўйиш ҳақида»ги, «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги, «Давлат божи ҳақида»ги, «Бир марта олинадиган йиғим тўғрисида»ги, «Транспорт воситаларига солинадиган солиқ ҳақида»ги, «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги, «Суғурта тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари лойиҳалари муҳокама этилди.

Қўмита аъзолари ана шу қонунларнинг лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси кун тартибига киритишни тавсия этдилар.

(ЎзА).

МАСЪУЛИЯТ ҲИССИ

Республикамиз жамоатчилиги навбатдаги сессияни ҳар қачонгидан кўра кўпроқ ҳаяжон билан кутиб олаяпти. Бинобарин, бу галги анжуманда мустақил давлатимиз, жамиятимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётида бурилиш ясовчи қатор масалалар ҳал этилади.

Шунинг учун бўлса керак, Олий Кенгаш тегишли комитетлари ходимларининг тиними йўқ. Улар халқ ноиблари ҳукмига ҳавола этиладиган қонун лойиҳаларига жамоатчилик томонидан билдирилган сўнгги таклиф ва тузатишларни киритиб, меъёрига етказиш билан андармон.

Ҳа, бўлажак сессия кун тартибидаги қонунлар лойиҳаларини тайёрлаш тегишли комиссия аъзолари учун осон кечмади. Сабаби, масалалар муҳокамасида халқ оммасининг турли қатламлари турлича фикрлари билан шу даражада қизғин ва фаол иштирок этдиларки, уларнинг барчасини назардан қочирмай, солиштириб, кераклисини олиш осон иш эмас.

Аслида шундай қилинмаса ҳам бўлмас эди. Чунки қонунларимиз қомуси — янги Конституция лойиҳаси атрофидаги муросасиз баҳс ва мунозаралар ўта сиёсий ҳушёрлик ва ниҳоятда нозик муносабат ва эътиборни талаб этади. Лойиҳа ижодкорлари вазиятни тўғри баҳоладилар ва шу асосда ишлаб, яхши натижаларга эришдилар. Буни жумҳуриятимизнинг турли жойларида шу кунларда бўлиб ўтаётган муҳокамалар руҳи ҳам кўрсатиб турибди.

Мустақил республикамизнинг биринчи мустақил Конституцияси лойиҳаси нафақат ҳамюртларимиз балки чет эллик мутахассислар томонидан ҳам қизғин ўрганилди. Тошкентда Асосий Қонунимиз лойиҳасига бағишланган халқаро анжуманнинг ўтказилиши айниқса муҳим аҳамият касб этди. Ушбу анжуманда иштирок этган хорижий олимлар ҳам қонунларимизнинг янги қомуси лойиҳасига ижобий баҳо бердилар. Фаранг ҳуқуқшунос олими «Париж-I» университети профессори Мишель Лежас янги Конституциямиз ҳақида гапирар экан: «Асосий хулосам шуки, Ўзбекистон Конституцияси лойиҳаси жаҳон андозалари даражасида тайёрланган» деган фикрни айтди.

Сессия кун тартибига қўйилган саккизта масала иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзиниўзи бошқариш қўмитасининг ҳиссасига тўғри келади. Ана шулардан иккитаси — «Гаровга қўйиш тўғрисида», «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги қонун лойиҳалари бевосита комитет аъзолари томонидан тайёрланди.

— «Хўжалик жамиятлари ва ширкатлари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини тайёрлашга шу йил январь ойидан киришилган эди, — дейди комитет масъул котибаси Муқаддам Умарова. — Уни замон талабларига мослаб, меъёрига етказишимиз учун деярли бир йил керак бўлди. Мазкур қонун то ўз такомилига етгунча 4 марта тегишли вазирлик ва идораларга юборилди. Қонун лойиҳаси юзасидан юздан ортиқ хат олинди, ўнлаб таклифлар айтилди. Барча қонун лойиҳалари вилоятларда халқ депутатлари иштирокида муҳокама этилди.

4 декабрь куни комитет аъзолари сессия олдидан яна бир бор йиғилишиб, ўзлари тайёрлаган ва иштирок этган қонунлар лойиҳаларини сўнгги бор муҳокама этдилар.

— Қўмитамиз ташаббуси билан, — дея таъкидлайди М. Умарова, — ушбу лойиҳаларнинг аксарияти ажнабий юристлар иштирокида муҳокама қилинди ва тегишли экспертизадан ўтказилди. «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси Америкада мутахассислар томонидан кўриб чиқилди ва яхши баҳоланди.

Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш комитети томонидан тайёрланиб, сессия муҳокамасига киритилган масалалар ўз моҳиятига кўра республикамизда иқтисодий ислоҳотни янада ривожлантиришга ва бюджет сиёсатини такомиллаштиришга қаратилган. Бу қонунларнинг қабул қилинишини бозор муносабатларига ўтишнинг бутун мантиқи, хўжаликларни ривожлантиришнинг объектив талаблари тақозо этмоқда.

Сессия кун тартибида «Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенцияни ратификация қилиш ҳақида»ги масала ҳам бор. Олий Кенгашнинг Соғлиқни сақлаш, хотин-қизлар ишлари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш комитетининг раиси Х. М. Усмонованинг айтишича, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси 1989 йил 20 ноябрь куни бир овоздан қабул қилган ушбу Конвенциянинг парламентларимиз томонидан ратификация қилиниши республикамиз зиммасига болаларни ҳимоя қилиш бўйича улкан, олийжаноб вазифалар юклайди. Шу билан бирга, жаҳон жамоатчилиги олдидаги обрў-эътиборининг янада ошишига катта хизмат қилади. Зеро, бугунги кунда ер куррамизда 100 миллион бола ота-оналари томонидан ташлаб кетилган. Улар ҳолдан толдирувчи меҳнат, ўғрилик, фахш гирдобида аянчли ҳаёт кечирмоқда. Эллик миллиондан ортиқ норасида ҳаёти учун ҳавфли ва зарарли шароитларда ишлашга маҳкум. 120 миллиондан ортиқ 6 дан 11 ёшгача бўлган болалар мактабларга қатнаш имкониятидан маҳрум. Турли касалликлар туфайли йилига 3,5 миллион бола нобуд бўлаётир.

Ушбу маълумотларни ўқиб, фожеалар кўламини юракдан ҳис қилган ҳар қандай инсофли одам сессия кун тартибига киритилган ушбу масаланинг ҳам ниҳоятда муҳим ва долзарблигини англаб етади.

Мустақил Ўзбекистонда ҳуқуқий давлатни тезроқ вужудга келтириш республикамизда яшаб истиқомат қилаётган ҳар бир фуқаронинг энг олий орзусига айланган, десак хато бўлмайди. Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқтартибот масалалари комитети томонидан сессияга тақдим этилаётган ўнга яқин масалалар ана шу эзгу ният йўлида қўйилган қадамлар дейиш мумкин. Улар орасида «Озодликдан маҳрум этиш жойларидан бўшатилган шахслар устидан ички ишлар идораларининг маъмурий назорати тўғрисида» ҳамда «Сурункали ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка мубтало бўлган беморларни мажбурий даволаш...» сингари жамият ва давлатимиз маънавий, ижтимоий қиёфасига даҳлдор муаммолар борки, бу иллатлар юзасидан кенг кўламли ва аниқ қонуний дастурлар асосида ҳаракатлар қилиш мавриди етилган эди.

Депутатларимиз ҳукмига ҳавола этилган ҳар бир масала мустақил Ўзбекистонимизнинг истиқлол йўлидаги дастлабки қадамларини янада дадиллаштирувчи, келгуси муваффақияларга замин бўлувчи омил сифатида тарих саҳифаларига киришига шубҳа йўқ. Биз ана шу масъулиятли ва шарафли дақиқаларда одил ва муваффақиятли хулосалар чиқарилишига умид қилиб қоламиз.

Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ,
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ.

Дала шийпонидаги идора

«Чимқўрғон» жамоа хўжалиги, таъбир жоиз бўлса, ҳали янги рўзғор. У атиги бундан икки йил олдин ташкил этилган. Ҳар қандай ёш оиланинг даставвал кам-кўсти кўп бўлганидек, ташвишлари ҳам шунга яраша бўлади. Айниқса, ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида, қийин-қийин, бундай хонадонга қийин. Мазкур жамоа айни чоғда худди шундай ҳолни бошидан кечираяпти.

Бошқарув раиси Ўроқбой Маҳатовнинг ишхонасидамиз. «Т» ҳарфида қўйилган иккита стол, стуллар...

— Энди айбга буюрмайсиз, — деди у андак ҳижолат тортиб. — Асли бу бино бир пайтлари дала шийпони эди. Хўжалигимиз тузилгач, идорага шу ерни танладик. Ҳисобчилару мутахассислар қўшни хоналарга жойлашишган. Янги маъмурий биномиз битай, деб қолди. Уни асосан ҳашар йўли билан тиклаяпмиз. Насиб этса, яқинда кўчиб ўтамиз. Хонамиз тор бўлса ҳам, худога шукур, одамларимизнинг кўнгли кенг...

Иншооллоҳ, раисни тушунса бўлади. Элни ўйлаган раҳбар, аввало, ўзига шоҳона уй қуриб олишни хаёлига келтирмайди. Ростиям шу-да! Рўзғорни баҳоли қудрат тебратиш учун биринчи навбатда манфаат келтирадиган соҳаларни ўйлашга нима етсин?! Бунинг устига, хўжалик мева-узумчиликка ихтисослашган бўлса. Токлар ҳали ёш. Эндигина 8 гектар ердагиси ҳосилга кирди. 312 гектар майдондагиси бир шингил-икки шингил нишона кўрсатди. 130 гектар майдонда эса оралиқ экин сифатида пахта етиштирилди.

Бўйига қараб — тўни деганларидек, хўжаликнинг режалари ҳам айтарли даражада залворли эмас. Гектардан 26 центнердан «оқ олтин» йиғиб териб олинди. Режага кўра, 50 тонна узум, 43 тонна мева, 80 тонна полиз маҳсулотлари ва 30 тонна картошка тайёрланиши керак эди. Бу топшириқлар ҳам зиёди билан уддаланди. Давлатга 7 тонна аъло навли пилла топширилди.

Токзорларда кузги-қишки юмушлар шу куннинг талаблари асосида адо этилмоқда. Айниқса, бу иш Рўзон Алиқулов, Вайдулла Одилов ва Бахтиёр Саъдуллаев етакчи бўлган бригадаларда сифатли бажарилаётир.

Қир-адирликлардан иборат далаларни айланарканмиз, димоғимизга тандирда ёпилган иссиқ нон ҳиди урилди. Жонфизо, хушбўй...

Яна раисни суҳбатга чорлаймиз.

— 300 гектар лалмикор ва 100 гектар суғориладиган ерга дон сочиб, 600 тонна буғдой саранжомладик, — деди у. — Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 12 центнерга тўғри келди. Аҳолига 40 тонна ғалла тарқатилди. Бу йил яна 400 га майдонга кузги дон экдик. Ҳозир майсалар ерни қоплаган. Бригадир Эгам Ҳакимов раҳбарлигида ғаллакорлар уни оби-тобида парвариш қилмоқдалар.

Ҳа, бугун чимқўрғонликларнинг буғдой сўзи ҳам, буғдой нони ҳам бор. Мен Иштихонда бўлганимда, бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдим.

А. ТУРДИЕВ.

«Ўзбекистоннинг бозор иқтисодиёти дастури энг самаралидир»

(Боши 1-бетда).

ноқ бўлаяпти. Аҳоли шу йилнинг тўққиз ойида ўтган йилнинг шу давридагидан 39 фоиз кам маҳсулот сотиб олди. Шунга қарамай, маҳсулот танқислигига тўла барҳам берилгани йўқ ҳали.

Конгрессда на фақат Россия, балки МДҲ нинг бошқа жумҳуриятларида ҳам бозор иқтисодиётига ўтиш тамойиллари танқидий таҳлил этилди. Шунинг учун ҳам бизнинг бозор иқтисодиётига ўтиш тамойилимизнинг ҳамда биз танлаган иқтисодий тараққиёт йўлимизнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида гапириб бериш зарурати туғилди. Маърузани ўзгартиришга тўғри келди. «Ўзбекистон Жумҳуриятидаги ўзига хос шароитда озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш» мавзусида илгари тайёрланган маъруза ўрнига (у аввалдан кўп нусхада тайёрланиб конгресс қанашчиларига тарқатилган эди) «Ўзбекистонда бозор иқтисодиётига ўтиш тамойили самарасининг амалий баҳоси мавзусида маъруза қилишга тўғри келди.

Бизнинг бозор иқтисодиётига ўтиш тамойилимиз узоқ вақт давомида синчковлик билан ҳар томонлама тайёрлаб борилди. Бу иш таниқли иқтисодчи олим ва амалиётчи бўлган Ўзбекистон Жумҳурияти Президенти И. Каримовнинг бевосита раҳбарлигида амалга оширилгани ҳам айни муддао бўлди. Бу муҳим ишга жумҳурият иқтисодчиларининг катта гуруҳини жалб эта олди. Мутахассислар даврасида бир неча марта муҳокама қилинганидан сўнг масала жумҳурият Олий Кенгаши сессияси муҳокамасига киритилди.

Тамойилнинг мазмун-моҳияти хусусида икки оғиз сўз.

Биринчидан, у иқтисодий тараққиётга амалий ёндошувга асосланади ва бозор иқтисодиётига ўтишга узоқ ва оғир кечадиган жараён сифатида қарайди.

Иккинчидан, у мавжуд бошқарув тузилишининг тўла бузилишига йўл қўймайди ва билакс уни тубдан такомиллаштиришни кўзлайди, яъни тизгинни қўлдан чиқармайди.

Учинчидан, «шок терапияси» каби катта сакрашларни инкор этади, бозор тамойиллари барча бўғинлари ва ишлаб чиқариш тармоқларида босқичма-босқич ривожланишини назарда тутади.

Тўртинчидан, бизнинг бозор иқтисодиётига ўтиш тамойилимиз давлат томонидан тартибга солинади. Бу, аввало нарх-наво тамойилига тааллуқли. У бирваракайига эмас, аста-секин эркинлаштириб борилади.

Бешинчидан, иқтисодий муносабатларда шу пайтгача қўлланиб келинган ҳамма қимматли омиллар биринчи босқичда сақланиб қолинади. Бозор иқтисодиётининг ҳамма аломатлари (атрибут) наф бериши шарти билан аста-секин жорий этиб борилади.

Олтинчидан, энг муҳими шуки, тамойил иқтисодиётнинг барқарорлашиб бориши ҳамда аҳоли айниқса, унинг кам таъминланган қисми ижтимоий қўллаб-қувватлаб турилган шароитдагини амалга оширилади.

1990-1991 йилларда миллий даромад соҳасида умуман барқарорликка эришилди. Чунончи, 1991 йилда саноат ишлаб чиқариши ҳажми солиштирма нархларда 1,8 фоиз кўпайди, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти 5,3 фоиз камайди.

Аслида қишлоқ хўжалик, айниқса, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш камайгани йўқ. Кейинги икки йил ичида жамоа ва давлат хўжаликларининг 330 минг таноб ери шахсий хўжаликлар ихтиёрига олиб берилди. Бу жами суғориладиган экин майдонларининг 8 фоизига тенг. Ҳозир шахсий хўжаликлар ихтиёридаги ерлар аввалги 5 фоиздан 15 фоизга етди.

Давлат статистика қўмитаси жамоа ва давлат хўжаликлари, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналаридаги каби шахсий хўжаликларда ҳам қанча маҳсулот етиштирилаётганини шу пайтгача ҳисобга олиб бораётгани йўқ. Унинг ҳажми танлаб ўтказиладиган бюджет кузатуви маълумотлари асосида ҳисоблаб аниқланади. 1991 йилда 520 минг таноб ер майдонидан (уй-жойлар ўрни ва экилмай қолган жойларни ҳисобдан чиқариб ташлаганда) қарийб 300 минг танобига экин экилди. Бу 1989 йилдагига нисбатан 2,4 баравар кўп. Давлат статистика қўмитасининг ҳисоб-китобига қараганда шахсий томорқаларда етиштирилган маҳсулот икки йилда 20,4 фоиз кўпайди, холос.

Мантиққа тўғри келадими бу?

Маҳсулот етиштириш экин майдони 2,4 баравар кенгайганига мос ҳолда кўпайди, дея хулоса чиқариш нотўғри, албатта. Чунки, биринчи йилнинг ўзидаёқ ҳамма ердан бир ҳилда юқори ҳосил олиб бўлмайди. Бироқ маҳсулот 20,4 фоиз кўпайди, дейиш ҳам мантиққа тўғри келмайди.

Тажрибали мутахассисларнинг фикрлари ҳисобга олиниб ўтказилган эксперт хулосаларига кўра шахсий томорқаларда етиштирилган маҳсулотлар 68 фоиз кўпайди.

1991 йилда жумҳурият миқёсида ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари 5,3 фоиз камайгани йўқ, балки 4 фоиз кўпайди. Жумҳуриятнинг ҳамма шаҳарлари ва район марказларидаги колхоз бозорларида деҳқонларнинг томорқаларидан маҳсулот келтириб сотиш анча жонланганлигини одамларнинг ўзлари кўриббилиб туришипти.

Афсуски, 1992 йилда Россия Федерациясида нарх-наво ўз ҳолига қўйилгани муносабати билан жумҳуриятимиз иқтисодиётида жиддий қийинчиликлар юзага келди. Чунки биз Россиядан кўплаб саноат ва озиқ овқат маҳсулотлари, шунингдек хом ашё (тахта-ёғоч, нефть маҳсулотлари) оламиз, уларга эса ўз маҳсулотларимизнинг анчагина қисмини жўнатамиз. Россияда нарх-навонинг кескин ошиши жумҳуриятимиз иқтисодиётини давлат йўли билан тартибга солиб туриш сиёсатимизга путур етказмоқда.

Аммо бу ва шу каби қийинчиликлар йўлакай ҳал этиб борилаяпти. Бунга биринчидан, бозор иқтисодиётига ўтишнинг барқарорликка асосланган стратегик йўли, иккинчидан, аҳоли амалда ижтимоий ҳимоя қилинаётгани, учинчидан, бозор муносабатларини давлат томонидан тартибга солиш, ва ниҳоят тўртинчидан, ўтиш жараёнида бошқарувнинг ўта зарур тизимлари (гарчи улар такомиллаштириб, бозор муносабатларига мослаштириб борилаётган бўлсада) сақлаб турилганлиги туфайли эришилмоқда.

Умуман олганда Ўзбекистондаги иқтисодий ва сиёсий вазият МДҲ мамлакатлари орасида барқарорлиги билан ажралиб туради. Ҳозир буни ҳамма эътироф этмоқда.

Жумҳурият матбуотида бир неча бор эълон қилинган иқтисодий шарҳлардан кўриниб турибдики, айниқса озиқ-овқат маҳсулотларининг чакана нархлари бошқа мустақил республикалардагига нисбатан Ўзбекистонда анчагина арзондир. Шу кунгача чакана нархлар иш ҳақи ва аҳоли даромади билан мутаносиб тарзда ошиб боряпти.

Кўпгина мамлакатларнинг иқтисодчилари, шунингдек журналистлар билан фикрлашувлардан бизга шу нарса аён бўлмоқдаки, ғарб мамлакатларининг ахборот воситалари Ўзбекистондаги ислоҳотнинг боришини бузиб, раҳбарларни эса мутаассиб сифатида кўрсатишган. Ҳақиқатни билганларидан сўнг улар афсусланишиб, жумҳуриятимизда амалга оширилаётган ишларга муносабатларини ўзгартирганларини маълум қилишди. Биз ҳам, ўз навбатида, уларни жумҳуриятимизга таклиф этдик, токи бўлаётган ишларни ўз кўзлари билан кўришсин.

Жумҳуриятимиз матбуотида ҳам, телевидение ва радиода ҳам бозор иқтисодиётига ўтиш, мулкни хусусийлаштириш, нарх-навони эркин қўйиш, давлат буюртмасидан воз кечиш ва бошқа соҳаларда Болтиқбўйи жумҳуриятлари ва Россия Федерациясидан ортда қолаётганимиз хусусида раҳбарларимиз шаънига кўплаб таъналар қилинди. Ишлаб чиқариш муносабатлари ривожига қараб ишни босқичма-босқич амалга оширишни, табиий жараёнларнинг муқаррарлигини оқилона ҳисобга олишни, юзага келаётган бозор қонуниятларидан турлича фойдаланишни «турғунлик» ва «аскилбозор»чилик дея эълон қилдилар.

Кескин сакрашлар, «шок терапияси» ва «бозор сакрашлари», «бозор ҳужумлари» ва мулоҳазали бозор сиёсатига ўтиш нималарга олиб келишини вақтнинг ўзи кўрсатди.

Иқтисодчиларнинг жаҳон конгресси қатнашчилари маърифатлашган мамлакатларда бозор иқтисодиёти ривожланувчи ва ўз-ўзидан тезлашувчи жараён сифатида узоқ муддат давомида вужудга келганлигини маълум қилдилар. Деярли ҳамма капиталистик мамлакатлар бозор муносабатларини давлат томонидан тартибга солиш йўлига аста-секин ўтмоқдалар, давлат мулкига илтифотсизлик билан қарамайдилар, имкониятга қараб режалаштириш усулини қўллайдилар, ижтимоий ҳимоялаш ва социалистик тизимнинг бошқа ижобий жиҳатларини ташкиллаштирадилар. Шунинг натижасида улар бозор касоди олдини олишга ёки уни бутунлай бартараф этишга эришдилар.

Бозор иқтисодиётига ўтишдаги ўзига хос хусусиятларда капиталистик мамлакатлар тажрибасидан тараққиётни ҳисобга олган ҳолда тўғри фойдалана билиш жуда муҳимдир. Зеро, шу мамлакатларнинг ўзлари ҳам турлича шаклланганлар ва табиийки, уларнинг тараққиёт андозалари ҳам турлича бўлган. Бу андозаларнинг ҳаммаси бир-биридан анчагина фарқ қилади.

Хорижий тажрибадан фойдаланиш ҳақида сўз борар экан шуни таъкидлаш лозимки, илгари бизнинг жумҳуриятимиз СССР таркибида бўлиб фақат Ғарбдан андоза олиб янглишмагандир, бироқ биз Шарқ тажрибасига менсимай қараб кўп нарса йўқотдик. Гап шундаки., Шарқ билан бизнинг ўртамизда умумийлик бор. Айниқса, суғориладиган деҳқончилик соҳаси ҳаётимизнинг кўпгина жиҳатларига азалдан ўз тамғасини босган. Қишлоқда азалдан таркиб топган жамоа тизими шаҳар саноат ишлаб чиқаришига ҳам кўчиб, унинг табиатида жамоатчилик устунлиги пайдо бўлди. Бу, айниқса, Японияга тааллуқлидир.

Шу муносабат билан биз бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнини такомиллаштиришда Шарқ тажрибасидан фойдаланишимиз қонуний эканлигини ҳамда Ўзбекистон Жумҳурияти Президенти И. Каримов биринчи навбатда Шарқ мамлакатларига ташриф буюргани мантиқий эканлигини таъкидладик.

Конгресс сўнггидаги ялпи мажлисда профессор А. Блайдернинг (АҚШ) «Шарқми ёки Ғарб, собиқ социалистик мамлакатлар андозани қаердан қидирмоқлари керак?» мавзусидаги маърузаси тингланди. Бу маърузада капитализмнинг учта — Америка, европача ва япон андозалари чуқур ва атрофлича таққослама таҳлил этилган.

Бозор тамойилларини ишлаб чиқишда японча капитализм андозасига тақлид қилиш маъқул эканлиги социалистик мамлакатларга, нафақат Ўрта Осиё жумҳуриятлари, балки ҳамма, жумладан Ғарбий Оврупо мамлакатларига ҳам тавсия этилди. Бу таклиф япон модели собиқ СССРнинг ҳамма жумҳуриятлари иқтисодиётига яқинроқ эканлиги, ортиқча ўзгартиришлар талаб этилмаслиги каби нуқтаи назарлар билан асослаб берилди. Америка ёки Оврупо андозаларидан фойдаланилган тақдирда эса ҳақиқатан ҳам эски тизимни анчагина бузиб тўғрилашга мажбур бўлинади.

Халқаро ассоциация президенти конгрессни ёпатуриб сўзлаган қисқача якунловчи нутқида япон андозасидан фойдаланиш таклифини бутун конгресс таклифи сифатида қўллаб-қувватлади. Бу фикрини Ўзбекистон тажрибаси билан далиллади. Зеро, Ўзбекистон Шарқнинг бошқа мамлакатлари тажрибасидан фойдаланар экан, аллақачон япон андозасига суяна бошлади.

С. УСМОНОВ,
академик.

ШИФО БЕРСИН

Бугун Тошкентда республика шифокорларининг Бутун Дунё Соғлиқни Сақлаш Ташкилоти (БДССТ) вакиллари иштирокида бўғма, шол, бўқоқ, қоқшол ва қизамиққа қарши эмлаш тадбирларини яхшилаш борасидаги илмий-амалий кенгаши иш бошлайди. Шу муносабат билан Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирининг муовини, ЎзФА мухбир аъзоси Тўлқин Искандарович Искандаров мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди.

— Юқорида номлари қайд қилинган касалликларни эмлаш давлат аҳамиятига молик бепул хизматдир. Бу борада биз ўз эмлаш жадвалимизга эгамиз. Бироқ жумҳуриятимизнинг иссиқ иқлим шароитида вакциналарни сақлаш, қишлоқларга етказиб бериш борасида камчиликларимиз йўқ эмас. Ҳозир ҳам болалар орасида бу хасталиклар учраб турибди. Ҳатто ана шу касалликлар боис фожиалар рўй бермоқда. Ахир уларнинг олдини олишга мўлжалланган қатор вакциналар бор. Мана шулар билан белгиланган жадвал асосида болалар ўз вақтида эмланиб турипса, касалликка чалиниш ва кўнгилсиз воқеалар рўй беришининг олди олинган бўлур эди. Бу борада бир қатор ишлар қилинмоқда. Лекин барчаси рисоладагидек бажариляпти, деб айтолмаймиз.

Шу мақсадда бугунги илмий-амалий анжуманда қатнашаётган Бутун Дунё Соғлиқни Сақлаш Ташкилоти вакиллари Артур Галазка, Жорж Петер, Фелисита Кать, Роберт Стайнгласлар АҚШ, Англия, Франция каби тараққий этган давлатларда юқоридаги хасталикларнинг олдини олишдаги тажрибалари билан ўртоқлашадилар ва биз буларни ўз тиббиётимизга тадбиқ қиламиз. Асосий мақсад эмлаш йўли билан касалликлар олдини олишдир.

Нокамтарлик бўлса ҳам айтиб ўтай, бизнинг тиббиётимизда ҳам бу борада жаҳон миқёсида оммалаштиришга арзийдиган ютуқлар бор. Шу мавзудаги илмий кенгаш Италия ва Беларусда бўлиб ўтганида мутахассислар бизнинг илмий ва амалий ишларимиз салмоғига алоҳида тўхталиб ўтгандилар.

Шунингдек, Бутун Дунё Соғлиқни Сақлаш Ташкилоти вакиллари ўзлари билан бирга хайрия ёрдами сифатида катта миқдордаги эмлаш дориларни олиб келишди. Ўйлаймизки, бу ёрдам ўз самарасини беради. Хуллас, ташкил қилган анжуманимиз келажакда оғир касалликларнинг олдини олишда салмоқли ҳисса қўшади.

Суҳбатдош:
Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚУМРИ ХОЛАНИНГ «АСКАРЛАРИ»

Эртак-фельетон

Бир маҳаллар Қумри хола исмли ташкилотчи кампир бўлиб у кўча-куйда безорилик билан шуғулланадиган дайди ёшларни фойдали меҳнатга жалб этиб, бу йўлда анча-мунча ютуқларга ҳам эришган экан. Лекин... афсуски, гуруч ичидан чиққан тошдай баъзи ишёқмаслари ҳам учраб қоларкан. Исмат исмли йигитча аслида ўта ялқов, ҳатто юзқўлини ювишга ҳам эринаркан. Бир кун холам уни «сувчи уста» бўлишга кўндирмоқчи экан, Исмат бу гапни эшитгач, иситмаси чиқиб ранги оқарибди.

— И-ия, хола, нималар деяпсиз ўзи? Сувчи бўлсам ҳамма ёғимга сув сачрайдику ахир. Сув билан олишув осонми?

— Пул, обрў доим йўлдошинг бўлади. Ҳалол ишласанг бўлгани, болам.

Исматнинг «ҳалол ишлаш ҳақидаги фикри қандай эканлигини билмадигу, лекин ҳар қалай гапга кўнибди. У кўп вақт ўтмай «сувчи уста» номини олиб уй-жой бошқармаларидан бирига ишга кирибди. Бошқарма раиси Соатов ҳам Исматчалик ялқов бўлмаса-да, шунга яқинроқ тоифадаги кишилардан бири эканлар. Ижарачилар у кишига «труба ёрилиб уйимизни сув босди, тузаттириб берсангиз», деб келган эканлар, Соатов Исматга: «Бор, тузатиб кел!» деб буюрибди. Исмат ўдағайлаб бошқа усталарга ишора қилибди:

— Уларни нега юбормайсиз, ҳаммасига менми?

— Хой, икковларинг ҳам бирга бориб қарашинглар!..

Ғудраниб, уч шоввоз бузилган жойни «тузатишга» кетишибди. Бориб қарасаларки, қувур ёрилиб, иссиқ-совуқ сувлар хоналар орқали ертўлаларга оқиб, искаптопарлар макони бўлиб ётганмиш. Учаласи ҳам ишга қўл силтаганича, четдаги дарахт соясида ўтириб, ўзаро суҳбатлаша бошлабдилар:

— Агар бу ишни бажарсак, қайси ижарачи бизга пул беради? Ҳеч ким! «Налева»сиз ишлаб бизга зарур келибдими? Ҳе, қўй! Бир оз суҳбатлаша бошлабдилар:

Лекин... уларни кўриб искабтопарларни ваҳима босибди: «Бу девдай-девдай бақувват йигитлар бу ерда нима қилиб юришибди? Хойнаҳой, ботқоғимизни қуритиб бизни бу ердан жудо қилгани келишган «усталар»га ўхшайдилар. Чақиб қувмасак бўлмайди!» Шундай деб ёпишиб уларнинг юз-кўзини, бўйнини, қўлини, тўғри келган жойини ачитиб чақа бошлабдилар.

Исмат бўйнини қашиб сакраб турибди:

— Уҳ!.. Бу ер дам олишга бўлмас экан, буларингни ачитиб чақишини қара-я, бизни ижарачи гумон қилиб заҳрини сочишаяпти шекилли. Туринглар, идорага қайтамиз, у ерда юмшоқ диванга ястаниб телевизор кўриб дам оламиз.

Идора йўлагида бошлиқ учраб қолиб «Қалай, тузатиб келдиларингми?»— деб сўраган экан, Исмат: «Қотирдик, хўжайин, қўлимиздан келганича бажардик», дебди. «Бажардик» деб рапорт ёзиб берибди. Соатов ҳам бу ишга бошқа қизиқмабди. «Рапорт»ни олиб стол тортмасига ташлаб қўйибди. Бир неча кун ўтиб, ижарачилар яна келишибди.

— Қачон тузатасизлар? Уйларимиз захлаб нураб бораяпти-ку?

Соатов тортмадан «Рапорт»ни олиб кўрсатибди.

— Мана, «тузатиб» келган «усталар»нинг рапортлари, ёки яна бузилдими?

— Асли тузатганлари йўқ, усталарингиз бориб ўтириб-ўтириб ишламай кетишди.

— Бўлмаса... Қулай томони шуки, сизларга борадиган сув йўлини ёпиб ташлаймиз, вассалом!

— Ия! Ия! Унда бола-чақа, қари-картанг, барчамиз сувсиз, кир ювол май, овқат пиширолмай қийналиб, қоламиз-ку, ахир. Бу қандай виждонсизлик?

— Тушунсаларинг-чи, ахир, бизда запас қисмлар йўқ, жўмрак, трубаларни ўзларинг топиб келинглар, биз «тузатиб» берайлик...

— Э, уларни топиш ҳам идорангизни... Сизнинг вазифангиз-ку... бўлмаса, сизларга уй солиқларини нимага тўлаяпмиз?

— Эй, шуни ҳам билмасэкансизлар-а, тўлаган солиқларингиз идора ходимларимизнинг маошларига кетади.

— Демак, жамоаларингиздаги ишчиларни текин боқиб ётган эканмиз-да?

— Гапни қисқа қилайлик, ўша зорманда жўмрак ва тарновларни чайқовданми, қайдан бўлса ҳам топиб келинг, тузатиб берамиз.

— Чайқовдан сотиб олишга жуда пулимиз ошиб-тошиб ётибди, деб ўйлаяпсизларми?

Хуллас, бошлиқ бундай, ижарачилар ундай дейишибдию, иш олдинга силжийвермабди. Қанча киши овора бўлиб, жўмракни чайқовдан ҳам топа олишмабди.

Бу ҳақда менга маълум ташкилотчи Қумри холанинг ўзлари сўзлаб бердилар:

— Ҳай, ҳай.. бу ерга.., Исматга ўхшаган ялқовларни эмас, ишчан, виждонли, кишиларни қўйиш керак экан. Вой товба, янгилишибман. Бошлиқлари-чи, бошлиқлари? Қайдан топишди экан буларни?

— Қоронғида топишгандирда!— деди бошқа бир аёл.

Яқинимизда турган оқсоқол ҳам важоҳат билан сўзга қўшилди:

— Тошкентимизнинг Улуғбек ноҳиясидаги 27-ЖЭКда ҳам аҳвол шу. Буларни қаттиқ текшириб, чора кўрилмаса, холимизга вой!

Бобойнинг таклифини жуда-жуда ўринли деб билиб, ижарачиларга омад тилаб 90 ёшли бобонгиз,

Турғунбой ҒОИПОВ.

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

5 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазма марказида Туркия Республикаси экспорт маҳсулотлари кўргазмаси иш бошлади. Унда давлат тармоғига ва хусусий тармоққа мансуб 89 турк фирмаси беш кун давомида 17 минг турдаги маҳсулотни намойиш этади.

Кўргазманинг очилиш маросимида нутқ сўзлаган Туркия Республикасининг Давлат вазири Меҳмет Баталли мамлакат ишбилармонларининг қардош Озарбайжон, Қозоғистон ва Қирғизистонда ўз маҳсулотларини намойиш этгандан сўнг қадим ўзбек тупроғига қадам қўйган вақти ўлкаларимиз ўртасида сиёсий-иқтисодий алоқалар янги босқичга кўчаётган бир даврга тўғри келмоқда, деб айтди.

Туркиянинг Имбат фуарчилик — чет элларга маҳсулот сотиш ташкилоти мамлакатнинг «Неташ», «Ҳулкар» каби йирик корхоналари билан бир қаторда қирқдан ортиқ хусусий фирмалари маҳсулотларини кўргазмага қўйган.

Шу куни Меҳмет Баталли бошлиқ Туркия Республикаси ҳукумат ва парламент делегацияси Ўзбекистон ҳукумати ва республика Олий Кенгаши комитетларида бўлиб, ҳукуматнинг ва парламентнинг фаолияти билан танишдилар.

6 декабрь куни Халқлар дўстлиги саройида туркиялик меҳмонлар пойтахтнинг ушбу муаззам иморати билан танишган бўлсалар, «Турк кечаси» концертига ташриф буюрган шинавандалар турк халқ фальклори намуналарини мароқ билан тингладилар ва янги кийим турларини завқ билан томоша қилдилар.

7 декабрь куни Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси кинолекторийсида Туркия ва Ўзбекистон Республикалари иқтисодий ва савдо алоқалари масалаларига бағишланган анжуман бўлди. Унда Ўзбекистон ишбилармонлари, корхоналар раҳбарлари, туркиялик ишбилармонлар ва мутахассислар иштирок этдилар.

Шу куни Туркия Республикаси Давлат вазири Меҳмет Баталли бошлиқ ҳукумат ва парламент делегацияси ватанига жўнаб кетди.

(ЎзА).

• Хатга эътибор, элга эътибор

КЎЗ ЮМИШ ЎЙИНИ

Деҳқонобод район «Қизилча» давлат хўжалигининг бир гуруҳ меҳнаткашларидан келган шикоятга Қашқадарё вилояти прокурори муовини О. Амирқуловдан олинган жавоб ва шу жавобга шарҳ

Муҳарриримизга «Қизилча» давлат хўжалигининг бир гуруҳ меҳнаткашларидан шу совхоз директори Рўзибой Эшмирзаевнинг кадрлар танлашда қариндош-уруғчиликка йўл қўяётганлиги ва давлат мулкини талон-тарож қилишдаги «фаолияти» ҳақидаги шикоят хатини текшириш ва чора кўриш учун вилоят прокуратурасига юборган эди. Вилоят прокурори муовини О. Амирқулов қуйидагича жавоб йўллаган:

ХАТ МАЗМУНИ: Рўзибой Эшмирзаев хўжалик раҳбарлигини эгаллагандан сўнг лавозимларни қариндош-уруғларига бўлиб беришдан бошлади.

ЖАВОБ: Мактубда номлари қайд этилган кишилар давлат хўжалиги директори Р. Эшмирзаевга ҳақиқатан ҳам қариндош бўлади. Аммо улар соҳалар бўйича мутахассис бўлганликлари ва илгаридан шу вазифаларда ишлаганлиги учун ҳозирда ҳам ишламоқда.

ХАТ МАЗМУНИ: директорнинг отаси Эшмирза Алиев Тоғай Шовдиров ҳайдовчилик қилаётган давлат белгиси 31—38 КФМ автомашинасида хўжаликнинг бир бош наслдор отини Чироқчи районидаги Чияли бозорига олиб бориб юқори баҳода сотди.

ЖАВОБ: Э. Алибоевнинг ўз жавобгарлигидаги отни бозорга олиб бориб сотди деган важ тасдиқланмаган. Унинг жавобгарлигидаги от 22.07.92.да ғалла бригадаси бошлиғи Йўлдош Темировга бериктилган.

ХАТ МАЗМУНИ: директор ўринбосари Эшмирза Менглиев ихтиёридаги ишчи отни директор билан келишган ҳолда гумдон қилди. Бу ҳақда ички ишлар бўлимига хабар қилинган эди. Бироқ милиция жиноий иш қўзғашдан воз кечди.

ЖАВОБ: Директор ўринбосари Эшмирза Менглиев жавобгарлигида ҳақиқатан ҳам бир бош от бўлган. Аммо бу от касаллик натижасида ҳаром ўлган. Бироқ ўз вақтида чиқим қилинмаган. Район прокуратураси томонидан бу отни Э. Менглиевдан ундириш ҳақида даъво ариза киритилган. Деҳқонобод халқ судининг шу йилнинг 5 октябрдаги ҳал қилувчи қарори билан ушбу фуқаролик иши ҳаракатдан тўхтатилган. Чунки Менглиев судгача ўз ихтиёри билан бир бош отни ижара хўжалигига топширган.

ХАТ МАЗМУНИ: Директорнинг тоғаси Юнус Соқиев хотини Гулчеҳра Холбоева номидан 170 бош ахта қўйни Қарши гўшт комбинатига топширди деган ҳужжат билан хўжалик хазинасидан 34.000 сўм олди.

ЖАВОБ: 1991 йилдаги вилоят ва ноҳия ижроия қўмитасининг қарори билан 12 тонна гўшт топширган шахсий томорқа эгаларига мукофот тариқасида енгил автомашина ажратиш тартиби жорий этилганлиги муносабати билан, 1991 йилнинг январ-феврал ойларида Холбоева ўзининг ва қариндошларининг 172 бош қўй ва қорамолларини гўштга топширган. Уларнинг вазни 12627 килограмм бўлиб, 53135 сўмни ташкил қилади. Холбоева шартни бажаргани учун район ижроия қўмитасининг 14.12. 1991 йилдаги 301-сонли фармойиши билан унга енгил машина ажратилган, аммо шу кунгача машина олингани йўқ.

ХАТ МАЗМУНИ: Чўпон Чори Номозов ҳисобида турган 10 бош қорамол мол дўхтири Юнус Соқиев оиласи номига ўтказилиб бу молларга хўжалик ҳисобидан емхашак берилади. Лекин бу сигирлардан хўжаликка ҳеч қандай даромад келгани йўқ. Олинаётган даромадлар кимларнингдир бахти ва тахти учун хизмат қилмоқда.

ЖАВОБ: 1990 йилнинг ноябрь ойида «Қизилча» ижара хўжалигида қорамолчилик фермаси тугатилиб ундаги қорамоллар «Деҳқонобод» шўро хўжалигига берилган. Ижара хўжалигида болалар боғчаси ва ҳоказоларга сут керак бўлиб қолиши мумкин деган хулоса билан 6 бош урғочи, 4 та эркак тана олиб қолиниб, Холбоева Гулчеҳрага топширилган. Улар ҳозирги кунда ҳам Холбоева қарамоғида бўлиб, ҳали туғмаганлиги учун сут бермаган. Ҳозирги кунда «Қизилча» ижара хўжалигида яна қорамолчилик фермаси ташкил қилинган. Бу молларни тағин фермага қайтариш чоралари кўрилаётганлиги маълум бўлди.

ХАТ МАЗМУНИ: 1990 йил октябрь-ноябрь ойларида хўжалик пулига 36 куб ҳар хил турдаги қурилиш материаллари келтирилди. Буни янги омбор қурилишига ишлатилди, деб маълумот берилди. Бироқ бу материаллар директорнинг данғиллама уйига фойдаланилди, янги омборга эса 1982 йилги сел оқибатида бузилган омборнинг эски ёғоч-тахталарини ёпишди.

ЖАВОБ: хўжалик омборига 29,5 куб ёғоч ишлатилган. Ҳозирги кунда уларнинг қайси бири эски ёғоч, қайсиси янги эканлигини аниқлаш имконияти бўлмаган.

ХАТ МАЗМУНИ: 1991 йил ноябрда чўпонлар Орол Эшназаров ва Чоршанби Нормўминовдан 100 бош эркак қўзи «Загатскот»га топширилди деб ҳужжатлаштирилди. Бу аслида директор Р. Эшмирзаев томонидан ўзлаштирилди. Бундан ташқари 1990—91 йиллар давомида 130 тонна донни яроқсиз деб чиқит қилинади. Бу ғалла яроқсиз дон сифатида бирон жойга чиқазиб ташланмаган ёки молга ҳам берилмаган.

ЖАВОБ: Аризада қайд қилинган 100 бош эркак қўзи ва 104 тонна дон ҳужжатлар асосида қалбакилаштирилиб ўзлаштирилди, деган фактлар ўз исботини топмади.

ХАТ МАЗМУНИ: 1992 йил 23 июль кечаси соат 12 да директорнинг кўнглига яқин шофёр Тоғай Шовдиров 31—38 КФМ автомашинасида 3,5 тонна арпани сотаётганида қўлга тушди. Ўғриликни ИИБ бошлиғининг ўринбосари Ж. Ризаев, милиция майори Э. Турдиев, жиноят-қидирув ходими Б. Эшбоевлар ҳужжатлаштирди. Бундан ташқари Тоғай Шовдировнинг уйида бир тележка арпа, тўрт тонналик ўрада буғдой борлиги аниқланди ва ҳисобга олинди.

ЖАВОБ: Тоғай Шовдиров ўзи бошқараётган автомашинасида ғалла ташиётганидан фойдаланиб, 69 килограмм арпани ўзлаштирган. Бу ҳаракати учун унга нисбатан ЎзР ЖКнинг 117 моддаси 1 қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, икки йил қамоқ жазоси берилган. Аммо унга нисбатан амнистияни қўллаб, озод қилинган. Шовдировнинг уйидаги ғаллалар унинг томорқасидан чиққанлиги аниқланган.

МУҲАРРИРИЯТДАН:

Рўзибой Эшмирзаевнинг ўзи раҳбарлик қилаётган хўжаликда лавозимларни қариндош-уруғларига тақсимлаб берганлигини ишнинг манфаати нуқтаи-назаридан қилинган ҳаракат деб тушуниш мумкин. Аммо директор бу ишни бошқа мақсадларни назарда тутган ҳолда амалга оширган бўлса, унинг виждонига ҳавола. Ҳар ҳолда кўпнинг отаси бўлиш масъулияти унда бисёр бўлганида «жигарларини» атрофига йиғишдан ўзини тийган бўлур эди. Шикоят хатида автомашина ҳайдовчиси Тоғай Шовдировнинг номи икки жойда қайд қилинган. Бу фактлар етарли даражада текширилмаганлиги сезилиб турибди. Айниқса, куни, соатлари, ўғирланган арпа миқдоригача аниқ ёзилганлигига ва район ички ишлар бўлимининг нуфузли ходимлари томонидан қўлга олиниши фактларига ҳам ўта юзакичилик билан ёндашилган. Воқеаларни имкони борича силлиқлашга, кимнидир хафа қилиб қўйишдан эҳтиёт бўлишга уриниш ҳаракатларини идрок этиш қийин эмас. Чунки давлат хўжалиги аъзоларининг томорқалари қанча бўлишлиги ва унда қанча арпа-буғдой етиштириш имкониятлари ҳар бир одамга маълумку. Ёки Шовдиров томорқасини тенг иккига бўлиб фақат арпа-буғдой эканмикан...

Худди шунингдек қайси чўпонлардан олинганлиги аниқ ёзилган 100 бош эркак қўзилар, яроқсиз деб топилган ғалла тақдирлари ҳам «исботини топмади». — деган жумла билан ёпиғлигича қолган.

Вилоят прокуратураси ферма мол дўхтири оиласига бириктирилган 10 та қорамол тақдирига ўта совуққонлик билан ёндашган. Жавобда 1990 йилдаги ғунажинлар орадан ўтган 2 йил мобайнида ҳанузгача ўсмаганлиги, эркак таналар ҳам таналигича турганлигига ишонтирмоқчи бўлишган. Бу муддатда ғунажинлар говмушга, таналар ҳўкизга айланиб Ю. Соқиевнинг қозон-чўмичини аллақачон мойга белаб ўтганлигини билиш учун у қадар катта билимдонлик керак эмас.

Шикоят хатининг 1990 йилда хўжаликка олиб келинган 36 куб ёғоч-тахталар директорнинг шахсий манфаати учун ишлатилганлиги бандига ёзилган жавобда омбор қурилишига сарф қилинган ёғочларнинг эски ёки янгилигини аниқлаш имкони бўлмади, деган мужмал жавоб ёзилган. Аслида директорнинг уйига ишлатилган ёғочларни аниқлаш имкони бўлмаслиги мумкин. Чунки уйнинг шифти бекитилади. Бизнинг фикримизча, омборнинг шифти очиқ бўлганлиги учун қурилиш мутахассислиги йўқ одам ҳам уни дарҳол илғаб олади. Ҳатто, уни меҳнаткашларнинг ҳақли сигналига бу даражада кўз юмиб жавоб ёзишга одатланган вилоят прокуратурасининг ходимлари ҳам аниқлашлари мумкин.

Хатда район прокуратураси ва ички ишлар бўлими номига билдирилган айрим эътирозлар жавобсиз қолдирилган. Бу ҳолат табиий. Чунки вилоят прокуратураси хатни текшириш учун шу район прокуратурасига юборган. Агар меҳнаткашлар ариза ва шикоятларига озгина эътибор бўлганида, холис мутахассислардан иборат комиссия тузилиб, текшириш ўтказилган бўлур эди. Унинг натижасига кўра жавоб ёзилиб, вилоят прокуратурасидек нуфузли ташкилот обрўси тўкилишининг олди олинарди.

Бу ўйин панд бериб қўйиши мумкин.

Юсуф БЕКМУРОДОВ,
хатлар, шикоятлар ва оммавий-ишлар бўлими муҳаррири.

Езувчи Маматқул Ҳазратқулов Афғонистон уруши, у ерда не-не қарчиғайдай йигитларимиз қурбон бўлганлиги ҳақида «Афғонли кунлар» деган қисса ёзди. Унда уруш фожеалари билан бир қаторда, ёшларимизнинг ўтли муҳаббати, бир-бирига садоқати хусусида ҳикоя қилинади.

Қуйида шу қиссадан бир лавҳа ўқийсиз.

Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ

АФҒОНЛИ КУНЛАР

Қиссадан парча

> **Бобожон, наҳотки шунда ётибсан?**
> **Агар шундай бўлса, берақол садо.**
> **Бу ерга Амудан ошиб келганман...**
> **Сенинг неварангман, сенинг болангман.**
> **Хуршид ДАВРОН.**

Темур касалхонада бир ойдан кўпроқ ётди. У ердан чиққандан сўнг ўзининг қисмига жўнатилмади. Шу атрофдаги қисмлардан бирига борди. Бу Темурнинг кўнглига шубҳа солди. «Балки юрагим тоза тузалмагандир. Шунинг учун узоққа юбормаётгандир... Ундай бўлса уйга жавоб берса бўлмайдими?..»

Бу дардларини кимга айтади, ким қулоқ солади? Армия деб қўйипти буни ахир...

Янги қисмда йигитлар билан тез киришиб кетди. Асосан янгидан келган аскарлар экан. Ўзбеклар ҳам анчагина. Улардан Ўзбекистондаги янгиликларни суриштирди. Гарчи бу йигитларнинг Ўзбекистондан чиққанига етти-саккиз ой бўлган эса-да, Темур она юрт ҳавосидан нафас олгандай сезди ўзини улар билан суҳбатлашиб.

Анчадан бери сокинлик, жанг йўқ. Душманларнинг ҳужуми ҳам тинган ҳисоби. Онда-сонда чет-чақада битта-иккита душман дуч келиб қолади йигитларга. Зора, шу билан тинчиб кетса, уруш тугаса.

Бироқ бу ҳали шунчаки орзу эканини, олдинда яна неча йиллар қонли курашлар бўлишини на Темур, на ундан катталар биларди. Уни биладиганлар бу ердан жуда олисда эдилар...

Кўкламнинг илиқ кунлари. Қуёшда турсанг қиздиради, сояда совқотасан. Қир-адирлар кўм-кўк. Чучмомаларнинг сафсар ранги кўзга ором беради. Яккам-дуккам лолақизғалдоқлар очилган. Бу ўлкада ҳам баҳор баҳорлигини кўрсатмоқда.

Темур атрофга суқ билан термулади-да, шундай гўзал гўшада наҳотки уруш давом этаётган бўлса, наҳотки, эртами-индинми мана шу гуллар, ям-яшил майсалар устига ўқлар ёғилса, деб афсусланади, юраги эзилади. Одамзотдай олижаноб, меҳрибон, одамзотдай шафқатсиз жон йўқ бўлса керак бу дунёда.

Ана шундай шукуҳли кунларнинг бирида Темур командировкага жўнайдиган бўлди. Очиғи, у гўзал манзараю ҳозирча нисбатан тинч жойни ташлаб кетгиси келмас, жангу жадаллар жонидан ўтиб кетган эди. Хизмати тугашига уч-тўрт ой қолди. Шуни шу ерда тинчгина, эсон-омон ўтказишни жуда-жуда орзу қиларди. Шу боис ҳарбий тартиб бўйича қаёққа, нимага, бормайман, деган гаплар айтилмаса-да, Темур юрак ютиб рота командиридан сўради.

Командир чўпчиб турди-да, сўкина кетди:

— Сен кимсан ўзи? Генералмисан? Кругом! Шагом-марш! — деди кескин.

Шундай қилиб, икки бўлим жангчилари йўлга тушдилар.

Уч соатлар юргач, шаҳар кўринди. Темур таниди: Қобул. «Демак, шу ерда бир иш бордир-да», — деб ўйлади.

Шаҳарга яқинлашганда ўнг тарафда «Бодомбоғ» деб аталадиган машина-ускуналар сақлаш корхонаси, чап томонда эса совет аскарларининг қароргоҳи кўринди. Темур олдинги гал Қобулга командировкага келганида бу ҳарбий қисм ҳақида эшитган, шу ерда қурол-яроғ омбори, сонсиз казармалар, машқ полигонлари борлигидан хабардор эди. Ҳарбий иморатлар, тахта уйлар машина бораётган йўлдан тоғнинг қарийб чўққисигача чўзилган. «Лоақал шу ерда қолдирса ҳам майли эди», деган ички илинж пайдо бўлди Темурда. Аммо машина бу ҳарбий ҳашамларга парво қилмаган каби шаҳарга элтадиган йўлни бир ёнда қолдириб, чеккалардаги мавзелар оралаб кетди.

Бир маҳал рўпарада тайёралар кўзга ташланди.

— Аэропортми? — деб сўради Темур офицердан.

— Ҳа! — Офицер гапни қисқа қилди.

«Самолётга чиқамиз шекилли. Қаерга борамиз экан. Масофа узоққа ўхшайдику». Сўрашга ботинмади. Бўлгани бўлди энди, пешонада борини кўради.

Ўйлагани чиқди. Тўғри тайёрага боришди. Улардан бошқа яна ўнтача жангчи бор экан. Ҳаммаси чиқишди самолётга.

Бироз учишгандан кейин, Темур чидаб туролмади, офицердан сўради:

— Қаерга кетаяпмиз?

Офицер анча кўнгли юмшоқ одам экан шекилли, жилмайди.

— Барибир эмасми, оғайни. Афғонистоннинг у бурчига бординг нимаю бу бурчига бординг нима. Ҳамма жойда уруш, ҳар ерда душман, хавф-хатар.

— Ҳар ҳолда сўраяпман-да.

— Ҳиротга, — деди офицер яна кулиб. Бу гапни рост айтдими ёки «жуда узоққа» деган маънода ҳазиллашиб айтдими — Темур билолмади.

— Ростданми? Ростдан Ҳиротгами?

Темурнинг ҳаяжонли саволи офицерни қизиқтирди.

— Рост бўлганда нима, Ҳирот курортми сенга?

— Йўқ, курорт эмас. Аммо Ҳиротга борсак хурсанд бўлардим.

— Сабаб?

— Сабаби у ерда бизнинг буюк шоиримиз Алишер Навоийнинг қабри бор. Уни зиёрат қилардим. Агар шу ниятимга етсам бу ерда ўтган умримга, йўқотган соғлигимга ачинмасдим, — деди Темур ҳаяжондан ўзини босолмай.

Офицер маъноли қаради Темурга.

— У ҳолда хурсанд бўлавер, ниятингга етишинг мумкин. Ҳиротга бораётганимиз рост. У ердан яна қаерга кетамиз — буниси менгаям қоронғи. Аэропортда кутиб олишади. Қаёққа деса — шу ёққа кетамиз.

— Шуни олдинроқ айтишмайдими...

— Олдин билганингда нима қилардинг?

— Ҳеч нарса.

Чинданам, олдин билганида бирон нима ўзгарармиди? Ўзгарарди! Темурнинг туйғулари ранжимасди, балки таскин топарди, шодланарди. Бирон жойга мажбуран, ўлганингни кунидан борган қаёқда-ю, ўз хоҳишинг, шоду хуррамлик билан борганинг қаёқда. Буни армиянинг темир интизомига ўрганиб, ўзиям қарийб темир одамга айланиб қолаёзган мана бунга ўхшаган офицерлар қаёқдан тушунсин, ҳис этсин! Булар учун Ҳирот билан Кандаҳорнинг, Мозори Шариф билан Кобулнинг, Жалолобод билан Кунарнинг фарқи йўқ. Ҳаммаси Афғонистон, ҳаммаси жанг майдони, ҳаммасини душмандан тозалаш керак! У ерлардаги муқаддас масканлар, табаррук одамларнинг хоки туроби қўйилган азиз жойлар аҳамиятсиз бир нарса. Булар беғараз халоскорлар учун чикора...

Темур анчадан бери йўқотган бебаҳо нарсасини дафъатан топиб олган одамдай қувонди. Бу заминга келганидан бери бунақа суюнмаганди. Ич-ичидан севинди. Ҳатто олло-таологa шукроналар билдирди. Чеккан азобларим, хавф-хатарга тўлиб ўтган кунларим бесамар кетмайдиган бўлди, деб қувонди. Ахир ҳазрат Навоий қабрини зиёрат қилиш ҳаммагаям насиб этавермайди-да!

Навоий қабрини зиёрат қилиш истаги унда биринчи курсда ўқиб юрганидаёқ туғилганди. Бунга Ғафур Ғуломнинг машҳур шеъри сабаб бўлганди. Шеър унинг қалбига кириб борган, икки-уч марта ўқиши биланоқ ёдида қолган эди. Ҳозир ҳам унинг айрим сатрлари эсида.

> Дилим равшанлигин ҳиссим йўлида
> офтоб айлаб,
> Мозоринг бошида таъзим ила
> турмакдадурман сарҳисоб айлаб,
> Қулоғинг сўз эшитмас бўлса ҳам
> қалбдан хитоб айлаб,
> Ватандошлар саломин неча жилдли бир
> китоб айлаб,
> Навоий деб Мусаллога келибман
> интиҳоб айлаб.

У ерга киритармикан? Мақбарага ўқ тегмаганмикан? Зиёратчилар кўпдир...

Шунга ўхшаган саволлар қуршовида ўзини Навоий қабри тепасида тасаввур этди. Тасаввур этдию юрагининг бир чеккасида ғашлик пайдо бўлди. «Шундай буюк зотнинг қабри тепасига елкамда автомат билан борсам-а. Қандай даҳшат! Етти ухлаб тушимга кирганмиди шундай қилиш?! Умри бўйи уруш-жанжалларни қоралаб, беклар, амирлар, ҳаттоки ота-болалар ўртасидаги низоларни бартараф этиб келган Навоийдай табаррук зотнинг қабрини зиёрат қилгани қурол кўтариб бориш — ақлга сиғмайди. Бу юртда бўлаётган жангу жадаллардан ҳазратнинг руҳи чирқиллаётган бўлса ажаб эмас... — Темур ўзига ўзи таскин берди.

— Майли, нима бўлсаям боришим, зиёрат қилишим шарт. Ахир автомат кўтариб юришга мажбурман-ку, ўз хоҳишим билан олиб юрганим йўқ-ку буни...»

Тайёра пастлай бошлади. Темур бутун кучини кўзига жамлаб қуйига — ҳазрат Алишер Навоий таваллуд топган ва ҳозир хоки туроби ётган машҳур Ҳирот шаҳрига термулди. Ойбекнинг «Навоий» романининг илк сатрларини эслади беихтиёр: «Баҳор қуёши кўкнинг тиниқ феруэасида Ҳиротнинг «Гавҳаршод» мадрасасининг ҳайбатли гумбази устида порлар, гумбазнинг азамат пештоқларининг нақшлари шуълаларда жонли, ҳавоий бир чаманзор каби турли-туман олов ранглар чақнатар, кабутарлар дам учиб, дам сирпаниб қўниб, гумбаз теварагида қувонч билан иноқ ўйнашар эди. Бир томони хонақоҳ, уч томони катакча ҳужралар билан ўралган мадрасанинг кенг, текис, чорбурчак саҳнидан кеча шовдираб ўтган ёмғир кўзга илинар-илинмас буғ бўлиб ҳавога кўтарилмоқда эди».

Маълум муддатдан сўнг тайёра ғилдираклари қўналғанинг бетон йўлкаларига келиб урилди. Темур енгил нафас олди. У гўё елкасига автомат осиб, душманларга қарши жанг қилиб юрган жангчи эмас, билъакс бир адабиёт, шеърият мухлиси, табаррук жойларни зиёрат қилиб юрган сайёҳ каби ҳис этарди ўзини. Ҳозир қўналғадан автобусга ўтирадию Навоий қабри томон йўл олади.

Қани эди шундай бўлса.

Эҳтимол, Темурга ўхшаш минглаб, миллионлаб Навоий мухлисларига шундай нурли кунлар насиб этар. Истаган одам истаган пайтида тайёрага чиқиб Ҳиротга, Мозори Шарифга борадиган, Навоий, Бобур каби боболаримиз хоки муборакларини тавоф қила оладиган дориломон кунлар келар...

Аммо ҳозирча булар орзу.

Улар тайёрадан тушибоқ машиналарга ўтиришди. Навоий қабри қаёқдаю улар қайси томонга кетишяпти — билмайди.

Анчагина йўл босишди. Назарида, шаҳардан ташқарига чиқиб кетишаётгандай туюлди. Темур хавотир ила офицердан сўради:

— Шаҳардан чиқиб кетаяпмиз шекилли?

— Саёҳатга келаётганинг йўқ ҳар ҳолда.

Офицернинг гапи унинг ҳафсаласини пир қилди. Наҳотки, орзулари саробга айланса, етдим деганда қоқилса. Камбағалнинг оғзи ошга текканда бурни қонаши рост бўлиб чиқса. Қани адолат?

Афсуски, шундай бўлди. Улар тушган машиналар аллақачон шаҳардан узоқлашиб кетган эди.

Узоқ юрдилар. Қош қорайиб, одам одамни таниб бўлмай қолди. Тазун қишлоғи атрофидагига ўхшаш тепаликлар, қир-адирлар бошланди. Чор атроф ҳувиллаб ётипти. Тонг саҳардан бери йўлда келаётган жангчилар толиқдилар, кўзлари юмилиб, уйқу элитди. Қаёққа кетишяпти, нимага шунча йўлдан сарсон бўлиб боришаяпти — ақлга сиғмайди. Шу ерларнинг ўзидаям ҳарбий қисмлар бордир-ку ахир.

Кутилмаганда, оёқнинг остидан чиққан илондай, чап тарафдаги қоя остидан ўқлар уча бошлади. Мизғиб келаётган жангчиларнинг кўзи чарақлаб очилди. Ҳамма ўша томонга қараб автоматини бўшатди. Лекин душман қаерда, қайси тошнинг панасида — ҳеч ким билмайди. Машиналар тезликни пасайтирмади. Икки тарафдан шинғиллаб ўқлар учиши авж олди.

Бир маҳал Темурнинг чап тирсаги жазз этди. Ўнг қўли билан ўша жойни ушлади: ҳўл. «Ўқ тегди, тамом». Темурнинг хаёлига келган фикр шу бўлди. Ўқ теккан қўлини кўтармоқчи эди, бўлмади. Бировга айтай деса, ҳамма ўзи билан ўзи овора.

Хайриятки, ҳайдовчиларга ўқ тегмади, машиналар тўхтамади. Қоянинг рўпарасидан ўтгандан кейингина отишма тинди.

— Ҳеч кимга ҳеч нарса қилмадими? — деди офицер.

Темур қўлига ўқ тегканини айтди. Дарров қўл фонарни ёқиб кўришди. Тирсагидан пасти шалвираб осилиб ётарди. Бояиссиғида билинмаган экан, совугандан сўнг оғрий бошлади.

Офицер аптечкадан дока олди-да, Темурнинг қўлини ўқ теккан жойидан юқорироғидан қаттиқ боғлади.

— Оғрияпти, — деди Темур инграб.

Жарроҳлик столига ётқизишганини билади, у ёғини эслаёлмайди.

Кўзини очса палатада ётипти, тепасида ҳамшира. Дарров қўлига қаради. Тирсагидан кесиб ташланган эди... Кўзларидан дувиллаб ёш оқиб кетди. Хаёли чархпалакдай айланди, кўз ўнгида ота-онаси, Гавҳар, опа-сингиллари гавдаланди. Оғриқданмас, энди умр бўйи бир қўл бўлиб қолганидан йиғлади, эзилиб йиғлади, йиғлади...

Унга термулиб ўтирган ҳамшира йигит одамнинг кўзида ёш кўриш нақадар оғирлигини сезарди-ю, нима дейишини билмас, фақат нозик бармоқлари билан Темурнинг кўз ёшларини артарди.

Бир куни касалхона ҳовлисидаги эндигина гуллай бошлаган олчалар соясида айланиб юрган эди, кимнингдир «Темур» деб чақиргани қулоғига чалинди. Шарт ўгирилиб қаради: ҳеч ким кўринмади. «Мени бу ерда ким танирди, бошқа бировни чақиргандир, мендан бўлак Темур йўқми бу дунёда», деган ўйда йўлида давом этди. Бояги товуш яна, фақат яқинроқдан эшитилди. Темур тағин қаради. Нариги йўлакдан бир киши оқсоқланиб келарди. Бу Жўрақул эди!

Ҳе, фалак!

Иккови бир-бирининг кўксига отилди. Қучоқлашиб турдилар узоқ турдилар... Унсизгина бориб скамейкага ўтирдилар.

— Хайрият, кўришар кунимиз бор экан, — деди Жўрақул.

— Учрашган жойимизни қара-я.

Иккoвиям бошидан ўтганини гапириб берди. Жўрақул оёғидан яраланган экан. Бир томондан қўлидан айрилгани, оғриқ, бир томондан зерикиш юрагини қон қилиб юборганди Темурнинг. Худо ўзи етказди Жўрақулни, ҳар нечук гаплашиб турадиган одам топилди-ку.

— Навоий қабрини зиёрат қилдингми? — деб сўради бир куни Темур.

— Шунга боролмаганим алам қилаяпди-да. Бурнингни тагида турсаю боролмасанг.

— Яқинми бу ерга?

— Аниқ билмайману, эллик-олтмиш километр чиқса керак.

— Бу ердан чиққанимиздан кейин борсак бўлмасмикан-а.

— Рухсат беради, деб ўйлайсанми? Ким билади...

Бир ҳафталардан кейин Жўрақулга жавоб берадиган бўлишди. Аммо қаёққа боради — қисмгами ёки уйигами — номаълум.

— Жон жўра, танишлардан биронтасигаям менинг бу ердалигимни айтма. Туркманистондан турли томонга тарқаганмиз, қаерда хизмат қилаётганини билмайман, де.

— Кўнглинг тинч бўлсин... Сенам тезроқ тузал. Эсон-омон Ўзбекистонда кўришгунча...

Қучоқлашиб хайрлашдилар.

Шундай қилиб, Жўрақул жўнаб кетди.

Темур учун яна зерикарли кунлар, ёлғизлик изтироблари бошланди.

Жўрақулга ўрганиб қолган эди. У кетгандан бери гўё ён-атрофида ҳеч кимса қолмагандай, ҳаммаёқ ҳувиллаб ётгандай туюлди. Қўли анча тузалиб, ўзигаям салпал ранг кириб қолган бўлса-да, кайфияти ўша-ўша-тушкун...

1990 й.

● Замонавий медицина

ЮРАК—МЎЪЖИЗА

> **Сенга шифо бўлсин, менга дард бўлсин,**
> **Дардингни олайин, кўзларинг кулсин!**
> **Йўлдош ЭШБЕК.**

Юрак — шоирлару ошиқлар сиғингучи каъба. Юрак — ватангадо бағридаги соғинч ва армонлар макони. Юрак — севгисидан айрилган ошиқ кўксидаги қабр жой. Юрак— бешик узра эгилган она вужудида муаззам меҳр булоғи. Юрак — инсоннинг қаҳратонда атир гул ундиришга қодир этгувчи баҳорий қудрати... Шу юрак тиббиётчилар наздида толмас, ғайратли мускуллардан иборат бир парча гўшт... ми?

Самарқанд вилояти «Болалар жарроҳлиги» илмий-ўқув ва даволаш бирлашмасининг ҳашаматли биносига кириб боришим билан кўнгилсиз ҳодисаға дуч келдим. 35 ёшлар чамасидаги озғин бир аёл «болам»лаб фарёд чекарди. Ёнида оддийгина кийинган бир эркак гоҳ бақириб, гаҳ ёлвориб уни юпатмоқчи бўляпти. Талабаю ҳамширалар бепарво қарашса-да, бегона одамлар унга ҳайрат ва ачиниш билан (кимдир «маданиятсизларча» йиғлашидан кулиб) ўтиб-қайтиб туриб-ди. Мен бир ҳамширадан бу нохушликнинг сабабини сўрадим.

— Ғалати аёл экан. Бундан бир ҳафта муқаддам боламни операция қилиб беринглар, деб ёлвориб келишган эди. Бугун ўғлини операция қилишаяпти. Ўзлари Жомми, Жўшми деган дашт тарафлардан бўлса керак,— деди у.

Мазкур шифохона бош директори, медицина фанлари доктори профессор Азамат Шамсиев билан бўлган суҳбатимизни ҳам мен худди шу «даштлик бола» тақдиридан бошладим.

— Ҳеч вақт ўтмасдан уйига жавоб бериб юборамиз. Отдай бўлиб кетади,— дейди профессор. — Операциядан яхши чиқди. Сиз биттасини кўрибсиз, биз эса бундай ҳолларга кўникиб қолганмиз. Ҳадемай тинчиб қолади.

Профессор айтганидек бўлди. Йўқ, энди у аёл бошқача бақириб-чақириққа ўтибди. «Мен дўхтирга раҳмат айтмасдан ҳеч қаерга кетмайман!» — дея жанжал қилаётган эмиш.

Кулишдик. Тўғри, Азамат Шамсиев кўникиб қолган. Мен эса ҳаяжонландим. Жарроҳнинг улкан заҳмат эвазига эришган ютуғига ҳавасим келди.

Самарқанд вилояти «Болалар жарроҳлиги» илмий-ўқув ва даволаш бирлашмаси уч йил муқаддам ташкил этилган. Унинг 200 ўринли саккиз қаватли биноси замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан яхши жиҳозланган. Шу пайтгача Тошкент, Москва каби олис шаҳарларда амалга ошириб келинган энг мураккаб операциялар ҳам эндиликда шу ернинг ўзида бажарилмоқда. Шифохонада 273 нафар олий ва ўрта маълумотли тиббиёт ходимлари меҳнат қилади ва ҳар ойда 200 дан ортиқ жарроҳлик операциялари амалга оширилади.

Азамат Шамсиев — мазкур даволаш бирлашмасининг бош директори. У Самарқанд вилоятида биринчи бўлиб болалар юрак туғма порогини операция қила бошлади. Жигар қуриши (церрози), қораталоқ, қон томирларини буйрак қон томирларига улашдек мураккаб операцияларга дадил қўл урган, мунтазам тиббий-ижодий изланувчан, ғайратли, довюрак жарроҳ. Унинг эришаётган муваффақиятлари мана шу довюраклигидан бўлса, эҳтимол. Профессор ҳозир 47 ёшда. Бундан ўн йил муқаддам докторлик илмий ишини Украинада муваффақият билан ҳимоя қилган. У вилоят болалар бош жарроҳи ҳамдир.

— Операциядан қўлларим толиб, оёқларим мадорсизланиб, кўзим тиниб чиқаман. — дейди Азамат Муҳиддинович. — Лекин руҳим қушдай енгил бўлиб қолади...

Умр шами сўниб бораётган мурғак гўдакка ҳаёт ато қилмоқдан ортиқ қувонч борми? Шоир шеърини ёзиб тугатганида, дурадгор уй қуриб битказганида, боғбон пайванд қилган ниҳоли япроқ ёзганда, болакай варраги кўкка парвоз қилганида қанчалар қувонади...

Операция столидаги хаста болакай кимнингдир жигарбанди, орзу-умиди, ҳаётининг давомчиси, худо кўрсатмасин, у ҳаётдан кўз юмса, ота-онасининг хонумонини куйдириб кетади. Егани-заҳар, ичгани-заққумга айланади ота-онанинг. Фарзанд меҳри қанчалар қудратли бўлса, унинг доғи ҳам шу қадар даҳшатлидир. Шу касалманд мурғак улғайиб, эҳтимол олим бўлар, балки шифокор. Эҳтимол ишчи ёки деҳқон бўлади.

Жарроҳнинг иш қуроли— тиғ. Қўлланмаси—илм. Рақиби — ўлим. Мақсади — инсон умрига умр қўшиш. Меҳнати — заҳмат. Қўллари — бешафқат. Қалби-чи? Юрак жарроҳ наздида толмас, ғайратли мускуллардан иборат бир парча гўштми?

— Тўғри, биз беморга оддий жисмга қўл ургандек ёндошамиз. Қаршимизда — жисм (материя), касаллик эса аниқ. Бор билим ва кучимиз билан ишга киришамиз, — деб изоҳлайди профессор. — Бизнинг ишда ҳавойилик, ҳаяжонга берилиш ярамайди. Ўз ўрнида шафқатсизмиз. Лекин баданига тиғ урган беморимиз гарчи ҳали ёш бўлса-да, у ҳам инсон, ўзича бир дунё. Биз бутун борлиғимиз билан унинг келгуси ҳаётига масъулмиз. Агар таъбир жоиз бўлса, жарроҳ боланинг ёки азроили ёки халаскоридир. Чўпон ғафлатда қолиб, отарга бўри ораласа, эҳтимол, катта йўқотиш эмасдир. Ҳисобчи хато қилса, ўзгаси тузатади. Лекин жарроҳнинг хатоси — фожеа. Мана шуларни ҳис қилиб, биз ҳам бир хаста бола ва унинг ота-онасидан кам изтироб чекмаймиз. Юрагимиз ачийди. Уларнинг дардию шодлигига шерикмиз. Хуллас, бизда ҳам қалб бор...

Эътибор берган бўлсангиз, жарроҳлар орасида «боқибеғамлари» жуда кам учрайди. Ошпаз ёки савдо ходимларини олинг. Уларни камситмоқчи эмасман, мен шунчаки руҳий дунёларини қиёслаяпман, холос...

Азамат Муҳиддинович ташкилотчи раҳбар ҳамдир. У раҳбарлик қилаётган мазкур бирлашмада иш юритиш машҳур Федоров услубидек тузилган. Яъни бу маскан ишлаб чиқариш тиббиёт муассасаси ҳамдир. Бу усул бизда янгилик, албатта. Қўлдан берганга қуш тўймас, деганларидек, бугунги иқтисодий оғир кунларда тиббиётчилар ҳам ўзига хос даромад манбаини қидирмоқдалар. Масалан, бу ерда пуллик тиббий хизмат қилиш йўлга қўйилган. Шифохонанинг 300 бош қўй ва 600 та товуқ боқиладиган ўз корхонаси бор. Шунингдек, муассаса қошида хайрия жамғармаси очилган.

Хаста боласининг ҳаётга қайтганини кўриб, бутун борлиғини беришга тайёр ота-оналар халаскор жарроҳлар ортидан «совға-салом» кўтариб чопиб юрмайди. Улар баҳоли кудрат шу жамғармага ҳисса қўшадилар. Агар исташса, албатта. Бу усул тиббиётчилар орасида учраб турадиган таъмагирлик касалига ҳам даво бўлади, деб ўйлайман. Бундан ташқари, саховатпеша бой корхона ва ташкилотлар нотоб болакайларга ҳиммат қилганча ёрдам беришлари мумкин.

Умуман, навқирон шифо масканининг истеъдодли жарроҳ, тадбиркор раҳбари бошчилигида амалга оширилаётган ишлари, изланишлари бир нарсага — болалар саломатлигига қаратилган. Мақсад — ҳозирги иқтисодий қийинчиликлардан мурғак гўдакларимиз азият чекмасин. Шусиз ҳам хаста болакайларнинг кўнгли ярим— юраклари нотоб. Уларнинг дардини олишда эса Азамат Шамсиев сингари дардчил ва дадил жарроҳлари бор бу Зарафшоннинг...

Тоҳир ДОЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ЎПҚОН» ҚОПҚОНГА ТУШДИ

ФЕЛЬЕТОН

Нима десангиз денгу, бугунги иқтисодий қийинчиликлардан ошиғи олчи бўлаётганлар ҳам йўқ эмас. Улар кимлар дерсиз? Қай бирини айтай: кечаги носфурушу пистафуруш касбини ўзгартириб, сигарету сақичфурушликка ўтганда нафси гоҳо корчалонлар томошабин бўлиб турармидилар?! Келди давринг сур бегим, дея бутун ҳунару аъмолларини ишга солиб ўпқонларини тўлдириш билан овoралар.

Сирдарё шаҳридаги «Узстройконструкция» территориал ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли технологик комплектлаш ишлаб чиқариш бирлашмаси (ЎПТК) бошлиғи Артем Ли ҳам ана шундай «ўпқон»лардан чиқиб қолди.

Буни қарангки, номи узундан узоқ ташкилотнинг исми шарифи қисқагина раҳнамоси Ли акамиз муҳр босиб, жимжимали имзо чекчан ҳужжат бўйича шу йил 9 ноябрь куни Сирдарё темир йўл станциясидан дунёнинг бир чеккасида жойлашган Улан-Удэ шаҳрига 4 та вагон жўнатилиши керак эди. Юқорида зикр этилган шаҳардаги «Норан» акционерлик бирлашмаси ушбу вагонлар эвазига 2150 куб метр ёғоч ва 5 та автомашина юбориш мажбуриятини олганди. Ахир бу фойдали иш экану, дейишингиз мумкин.

Ҳа, биз ҳам аввал шундай деб ўйлагандик. Чунки ўзаро шартномага кўра номи узундан узоқ ташкилот номидан октябр ойида ҳам 100 тонна пиёз жўнатилганди.

Аслида бу сафар ҳам иш хамирдан қил суғургандай ўтаётганди. Лекин кутилмаганда божхона қўмитаси ходимлари пайдо бўлишди-ю, ишнинг белига тепишди. Қайсарлик қилиб, тайёр турган вагонларни текширамиз, деб туриб олишди. Ли акамизнинг шоввозлари аввалига бироз қайсарлик қилиб кўришди. Илож қолмагач вагонларни очишга мажбур бўлишди.

Кўпни кўрган божхоначилар «Узплодоовощвинпром» концернидан берилган руҳсатномада фақат 240 тонна пиёз қайд этилганидан яхши ҳабардор эдилар. Лекин 9960 кило лимон, 3421 кило анор, 2761 кило олма, 2000 кило сабзи, 80 кило колбаса, 5148 кило қора чой ва ниҳоят, 74 минг 290 кило пиёзни кўриб ҳайратдан ёқа ушлаб қолишди. Қаранг, давлат баҳосида улар «бор-йўғи» 3 миллион 330 минг 122 сўм тураркан, холос. А. Лининг гапига қараганда «шунга ҳам оворагарчиликми», деб уларни ташкилот омборхонасининг кирим ва чиқим ҳужжатларини расмийлаштирмай қўяқолган экан.

Тўғри, осмон узилиб ерга тушгани йўқ: маҳсулотлар Сирдарё шаҳри ва райони аҳолисига сотиш учун савдо ташкилотларига ўтказилди. Фақат номи узундан узоқ ташкилот бошлиғи Ли акамизга қийин бўлди. Вазирлар маҳкамаси белгилаган тартибни бузгани учун унга роса 1000 (минг) сўм жарима солишди. «Бечорага жабр бўлибди-да», дейсизми? Ҳе, йўқ. Буларни жарима билан қўрқитолмайсиз. Эшитишимизга қараганда номи узундан узоқ ташкилот билан боғлиқ ишни тергов идоралари ҳам ўрганаётган эмиш.

Яна ким билади, дейсиз...

Темур АБДУРАҲМОН.

● Ҳадя—дил кўзгуси

«УМИД»НИНГ САХОВАТИ

1-тоифадаги кўзи ногирон, карманалик Шуҳрат Мардоновнинг тижорат ишлари билан шуғулланиб келаётганига ҳали у қадар кўп вақт бўлгани йўқ. У бундан уч йил муқаддам «Умид» ширкатини ташкил этиб, кўплаб халқ истеъмол буюмларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйган эди. Айни кунларда «Умид» ширкатида кийим-кечаклар, пойафзаллар тикилиб, аҳолига у қадар қиммат бўлмаган баҳода сотилмоқда. Кўрилаётган соф фойданинг бир қисми ногиронлару бева-бечораларга, муҳтож кишиларга, кам таъминланган серфарзанд оилаларга улашилаётир. Яқинда эса ширкатчилар Навоий туманидаги болалар боғча-яслилари учун ҳар бири 5 сўм 60 тийин турадиган, жами 28 минг сўмлик 500 та ёстиқчаларни бепул тикиб бердилар. Шуҳратжоннинг ўзи бир вақтлар таълим олган Бухоро шаҳридаги 24-кўзи ожиз болалар ўрта махсус мактаб-интернати ҳисобига икки ярим минг сўм маблағ ўтказди. Шунингдек, «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси билан келишган ҳолда мазкур мактаб-интернат учун жуда кўп миқдорда болалар кийим-кечаклари, пойафзалу чойшаблар, кўрпа ва ёстиқ жилдлари ҳам ҳадя қилинди.

Акбар ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон кўзи ожизлар жамияти Бухоро вилояти бошқаруви раёсатининг раиси.

ЧЎЛГА ГАЗ КЕЛДИ

Самарқанд вилоятининг Нуробод райони чорвачиликка ихтисослашган. Унинг ҳудуди қарийб Фарғона вилоятига тенг.

Бу ердаги қишлоқлар бирбиридан анча олисда жойлашган. Шу сабабли уларга табиий газ ўтказиш кўп маблағ ва вақт талаб қилади. Лекин энди Оренбургдан келтирилган балонлардаги газга ҳам умид боғлаб бўлмайди. Шунинг учун район маркази ва қишлоқларини табиий газ билан таъминлашни тезлаштиришга қарор қилинди. Нуробод шаҳридан бир неча ўн километр узоқдан ўтган табиий газ трассасидан район қишлоқларига қувур тортилаётир. Нурбулоқ қўрғони аҳолиси энди табиий газдан фойдаланмоқда.

Яқин вақт ичида яна бир нечта қишлоқлар газлаштирилади. Келгуси йилнинг биринчи чорагида Нуробод шаҳри аҳолиси зангори оловдан фойдалана бошлайди.

М. МУҚИМОВ.
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Сирдарё вилоят, Боёвут ноҳияси халқ суди раиси

Саъдулла Раҳмонқулович ТОҒАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—107.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 24.00. № Г— 527 Тираж 28596. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.